

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvenredne nedelje in praznike. — Inserati do 80 petič vrst a Din 2, do 100 vrst a Din 2.50, od 100 do 300 vrst a Din 3, večji inserati petič vrst a Din 4.—. Popust po dogovoru, inseratni davek posebej. — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—. Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica šte. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101. SLOVENJ GRADEC, Slomškov trg 5. — Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351.

Severne države za svoje pravice

Včerašnji sklepi zunanjih ministrov Danske, Švedske in Norveške: ostati hočejo še nadalje nevtralne in se medsebojno podpirati glede na kršitve mednarodnih zakonov po vojujočih se državah

Kodanj, 26. febr. s. (Reuter). Zunanji ministri Danske, Švedske in Norveške so imeli včeraj popoldne sejo, ki je trajala štiri in pol ure. Po seji je bil izdan uradni komuniké, ki govori najprej o vprašanju sovjetsko-finske vojne. Najgorečnejša želja vseh nordijskih držav je, da se vojna čim prej konča in da ostane neodvisnost Finske ohranjena.

Med nordijskimi državami vlada popoln sporazum glede njihove politike nevtralnosti. Nevtralnost skandinavskih držav v sovjetsko-finski vojni ni bila dosežena pod pritiskom in bo še nadalje ohranjena na nepristranski in neodvisen način.

Vlade vseh treh držav so se sporazumele, da se medsebojno podpirajo v pogajanjih z vojujočimi se državami glede načina pomorske vojne. Pomorska vojna je doslej terjala od nevtralnih držav velike izgube življenj in materiala. Vse tri države so se zato sporazumele v resnih pomislekih zaradi serije kršitev mednarodnih zakonov v pomorski vojni s strani vojujočih se držav ter bodo poskusile nadaljnje kršitve preprečiti.

Glede vojne v Evropi smatrajo vse tri države, da bo v primeru, da se kmalu ne konča, privedla take zagenjenosti med narodi, da bo postalo še težje, najti pot za trajno rešitev. Nordijske države bodo zato pozdravile vsako prizadevanje, da se prične pogajanja med vojujočimi se državami za pravičen in trajen mir.

Kodanj, 26. febr. s. (Havas). Po včerašnjih konferenci zunanjih ministrov nordijskih držav je sprejel vse tri zunanje ministere danski kralj Kristijan. Avdiencia je trajala dve uri.

Kodanj, 26. febr. AA. (Reuter). Preden je zapustil Kodanj in odpotoval v Stock-

holm je dal švedski zunanji minister Günther sledečo izjavo: Bojim se, da so pomen konference v neki meri pretiravali, čeprav je naravno, da smo razpravljali o vprašanju, ki so življenjskega pomena za naše tri države. Günther je pristavil, da ni

mogoče ločiti gospodarskih vprašanj od političnih pri razpravi, ker so vsa ta navedena vprašanja med seboj neločljiva. Stvarno bomo morali tretirati v enaki meri Veliko Britanijo kakor Nemčijo.

Norveški odgovor na angleško protestno noto

zaradi incidenta z ladjo „Altmark“ — Norveška je pripravljena sporazumno z Anglijo predložiti zadevo mednarodnemu razsodišču

London, 26. febr. s. (Reuter). Norveški poslanik je v soboto zvečer posetil zunanjega ministra lorda Halifaxa in mu izročil noto norveške vlade v odgovor na angleško protestno noto glede zadeve »Altmark«, kakor tudi na vprašanja, ki jih je postavil v razgovoru s poslanikom pred tednom zunanji minister lord Halifax.

Norveška nota ugotavlja, da so norveške topničarke dvakrat ustavile ladjo »Altmark« v norveških teritorialnih vodah. V drugem primeru je kapitan norveške topničarke vprašal kapitana »Altmark«, če ima na krovu osebe, ki pripadajo vojni mornarici vojujočih se držav ali mornarice vojujočih se držav. Kapitan je odgovoril, da ni nobene take osebe na krovu. Ko je severno od Bergena norveška topničarka tretjič ustavila ladjo »Altmark«, je kapitan odklonil vsako preiskavo. Dejal je, da je bila ladja že pregledana. Skliceval se je na »Altmark« kot pomožna vojna

ladja isto pravico do imunitete kakor vsaka vojna ladja.

Norveška vlada ugotavlja dalje v svojem odgovoru, češ: »Ja je angleška trditve, da bi bila morala »Altmark« v 24 urah zapustiti norveške teritorialne vode, netočna, ker se »Altmark« ni ustavila niti v Bergenu niti v nobeni drugi luki. Norveška vlada sicer razume angleška čustva, ki so vodila do postopanja v tem primeru, mora pa kljub temu bazirati svojo politiko nevtralnosti nasproti vojujočim se državam samo na določilih mednarodnih zakonov.

Če smatra angleška vlada, da mora še nadalje vztrajati na stališču, ki ga je zavzela, predlaga norveška vlada, da se spor predloži razsodišču, ki naj bo določeno po medsebojnem sporazumu.

Kodanj, 26. febr. (British United Press). Norveški zunanji minister Koht je sredi zastopniku agencije glede spora zaradi ladje »Altmark« izjavil, da ga je norveška

vlada pripravljena predložiti vsakemu mednarodnemu razsodišču, na katerega Anglija pristane. R. Chamberlainovemu govoru v tej zadevi je pripomnil, da je Chamberlain priznal, da je bila norveška nevtralnost kršena, je pa kršitev pojasnjeval s posebnimi vzroki. Norveška si samo prizadeva, da postopa korektno in ne dovolji nobene kršitve svoje nevtralnosti pod nobenimi okoliščinami.

O treh protestnih notah, ki jih je norveška vlada poslala nemški vladi zaradi potopitev norveških ladij po nemških podmornicah, je izjavil Koht, da ni prejela nanje norveška vlada nobenega odgovora. V vseh treh notah je zahtevala Norveška povračilo vse nastale škode. Z zadnjimi dogodki pomorske vojne grozi severnim državam nevarnost glede ohranitve njihove nevtralnosti. Zato so se morale sporazumeti, da si zavarujejo svoje pravice.

Angleško-norveška trgovinska pogodba

London, 26. febr. AA. (Havas). Angleško norveška trgovinska pogodba, za katero se še pogajajo, še ni podpisana. Toda poučeni britanski krogi mislijo, da je sporazum že dosežen in upajo, da bo v kratkem tudi podpisan. Smatrajo za verjetno, da se bo poenostavil postopek pri pregledu gotovih norveških ladij, ki imajo potrdilo o izvoru tovarov. t. i. navicert. Te ladje ne bodo morale iti skozi britanska oboršča za kontrolo nad tihotapstvom. V omenjenih krogih zlasti poudarjajo, da bo Velika Britanija zmerom z največjo pozornostjo in simpatijami sprejela predloge nevtralnih držav, da bi jim ustregla pri zakonitih trgovskih poslih.

Sumner Welles v Rimu

Danes razgovor s Cianom in Mussolinijem — Rooseveltov predstavnik v Vatikanu

Rim, 26. febr. s. (Reuter). Zunanji minister Ciano bo sprejel ameriškega državnega podtajnika za zunanje zadeve Sumnera Wellesa danes popoldne. Popoldne bo imel Welles najbrž razgovor z Mussolinijem. Za jutri sta predvideni konferenci z angleškim in francoskim veleposlanikom. Nadaljnji Wellesov program še ni določen in se niti ni sigurno, kam bo odpotoval iz Rima. Drugi Rooseveltov posebni odposlanec Taylor bo danes popoldne sprejel v avdienci pri Papežu Piju XII.

Vatikan, 26. februarja AA. (Havas) Msgr.

Zvestoba za zvestobo

Bratske manifestacije ob včerašnji otvoritvi Bolgarsko-jugoslovenske gospodarske zbornice v Sofiji

Sofija, 26. febr. i. Včeraj je bila v dvorani hotela »Bulgaria« svečana otvoritev Bolgarsko-jugoslovenske gospodarske zbornice. Popoldne so se zbrali v dvorani najodličnejši predstavniki javnosti s kraljevim zastopnikom generalom Tanekom, zunanjim ministrom Popovim in ministrom dvora Hadžijevim na čelu. Poleg predstavnikov bolgarskega gospodarstva je bilo navzočih še okrog 1200 drugih odličnih gostov. Jugoslovenska delegacija z ministrom za trgovino dr. Andresom na čelu je štela 45 članov.

Ko so se vsi predstavniki zbrali, je godba zaigrala jugoslovensko in bolgarsko himno, nato pa je predsednik pripravljene odbora Velev otvoril zborovanje, želeč, da bi bilo skupno delo obeh narodov plodno. V imenu predsednika Jugoslovensko-bolgarske gospodarske zbornice v Beogradu je podpredsednik Petković naglašal, da pomeni ustanovitev teh zbornic uresničenje skupne ideje, ki so jo naši rodovi vztrajno in žilavo desetletja zastopali.

Nato je bolgarski trgovinski minister dr. Slavko Zagorov v dolgem govoru poudarjal pomen ustanovitve Jugoslovensko-bolgarske gospodarske zbornice, naglašujoč, da bo izmena dobrin med Jugoslavijo in Bolgarijo glavno delo obeh organizacij. Zaključil je, da ideja in želja po sodelovanju nista zajeli samo gospodarskih delavcev, temveč sta tudi globoko pronicli v najširše plasti naroda v Bolgariji kakor v Jugoslaviji. Njegov govor je bil sprejet z navdušenimi vzkliki Jugoslaviji in Bolgariji.

V imenu jugoslovenske vlade in jugoslovenskih gospodarstvenikov je nato še govoril minister za trgovino dr. Andres, ki je tudi poudarjal važnost in pomen gospodarskega sodelovanja obeh bratskih držav in želel, da bi delo JB zbornice obro-

dilo bogat sad. Tudi njegov govor je bil sprejet z navdušenjem, a ko je nato še po uradnem govoru dodal, da je takoj občutil, da je stopil na bratska tla in zaključil z vzklikom: Zvestoba za zvestobo, ljubezen za ljubezen ter živila Bolgarija, je pristopil k njemu minister dr. Zagorov in ga prisrčno objel.

Na predlog g. Veleva je bil za častnega predsednika zbornice v Sofiji izvoljen jugoslovenski poslanik Milanović.

Ob 13.30 je bil v slavnostni dvorani hotela »Bulgaria« pritrjen obed na čast ministru dr. Andresu in jugoslovenski gospodarski delegaciji. Med obedom je zopet spregovoril trgovinski minister dr. Zagorov, ki je napil Nj. Vel. kralju Petru II., knezu namestniku Pavlu, ministru Andresu in vzkliknil: Živela bratska Jugoslavija! Pa prisrčnih ovacijah in manifestacijah je nato spregovoril minister dr. Andres, ki se je zahvalil za izraze bratskega veselja in vdanosti ministra Zagorova, in na koncu napil Nj. Vel. kralju Borisu in carski družini, želeč hkrati trajno srečo in napredek lepe Bolgarije. Vzklikli obema vladarjema ter klici: Živela Bolgarija! in Živela Jugoslavija! so zaorili po njegovem govoru v dvorani in se kar niso hoteli početi. Ob 21. je jugoslovenski gospodarski delegaciji na čast priredila banket BJ gospodarska zbornica.

Nesreča ekspresnega vlaka

Mexico-City, 26. febr. s. (Reuter). 300 km severno od mesta je sredi zadel ekspresni vlak, ki je bil na poti v Zednjeno državo, v tovarni vlak. 20 oseb je bilo ubitih, mnogo drugih pa ranjenih. Dva vagona ekspresnega vlaka sta bila popolnoma uničena.

Sovjetske čete na Kavkazu

Mnenja švicarskih listov o koncentraciji sovjetskega vojaštva ob turški meji — Odnosaji med zavezniki in sovjeti še niso razčiščeni

Curth, 26. febr. s. (Havas). Švicarski listi se bavijo s položajem ob sovjetsko-turški meji. »Basler Nachrichten« izražajo dvome, da bi sovjeti pripravljali napad na Turčijo. Pravi, da bi tak napad mogoče imeli samo uspeh, če bi prišel kot presenečenje, kar pa sedaj ni več možno, ker je angleška vojska v Egiptu in francoska v Siriji. Pa tudi turška, iraška, iranska in afganistanska vojska skupaj tvorijo tako armado, da bi se morali sovjeti prestrašiti tudi če bi bil že padel zadnji finski vojak, kar pa se nikakor še ni zgodilo. Morda so bile sovjetske čete poslane na Kavkaz samo zato, da se jih iznebijo v Moskvi, morda pa ima Kremlj tudi namen, da prestraši Turčijo, ki je pokazala veliko dinamično silo na konferenci v Beogradu. Istotako naj bi morda te vojaške koncentracije prestrašile Anglijo, da se ne bi želela zaplesti v finski konflikt.

»National Zeitung« se bavi z vprašanjem, če se bo res končno med Anglijo in sovjetsko Rusijo razvil vojaški konflikt. Včasih se zdi, da se Anglija bliža trenutku takega konflikta. Na drugi strani pa je opaziti gotovo oklevanje, ki ga kaže zlasti dejstvo, da je bila ponovno odložena objava oficijelnih dokumentov o pogajanjih med Anglijo in Francijo ter sovjetsko Rusijo v preteklem poletju. Če pa pride Anglija do prepričanja, da je sovjetsko-nemška gospodarska in politična zveza popolna, potem bo morala pristati na odkrito prekinitev odnosov s sovjetsko Rusijo in dosledno razširiti svojo blokado tudi proti sovjetski Rusiji. Zaenkrat je Francija ona, ki se zavezuje za prelom v Moskvo. V angleški vladi sami pa sta dve struji, pri čemer zastopa tezo za prekinitev mornariški minister Churchill. Če zmaga njegova avtoriteta, ki je za afero »Altmark« mnogo pridobila, potem se bodo vojaške operacije proti sovjetski Rusiji v velikem obsegu pričele.

Italijanski glas o francoski vojski na Bliznjem vzhodu

Rim, 26. febr. AA. (Stefani). Diplomatski urednik agencije Stefani piše: Pozornost svetovnega tiska je obrnjena na stalno zbiranje francoskih čet pod poveljstvom generala Weyganda. Mi smo že pri priliki poudarili, da je treba smatrati za pretirane račune, da bi francoska armada na vzhodu imela več 100.000 vojakov. Zdi se, da je armada sestavljena v glavnem iz Arabcev iz severne francoske Afrike, iz Senegalcev in iz oddelkov tujske legije. Prav tako so govorili o oddelkih poljskih čet, toda v tem pogledu ni bilo nobenih podrobnih poročil. V vsakem primeru se zdi, da armada generala Weyganda nima velike enote kontinentalnega tipa, temveč da je sestavljena

pretežno iz majhnih divizij. Nekateri smatrajo, da ima ta armada samo defenzivne namene. Po drugi strani pa je ta armada še vedno v Siriji, to je v veliki oddaljenosti od Kavkaza, kjer naj bi po došlih vesteh aktivno nastopila. Naposled ni treba pozabiti, da si je Turčija pri sklepu obrambnega pakta z Veliko Britanijo in Francijo pridržala gotove rezerve glede sovjetske Rusije.

Severnovzhodna francoska meja utrjena

Pariz, 26. febr. s. (Reuter). Francoski inženirji so sedaj dovršili vsa utrjevalna dela ob severnovzhodni francoski meji ob Luksemburgu in Belgiji. V prvi liniji so utrjena strojniška gnezda, in pastji za tanke. Slede nato podzemeljska zaklonišča s postojankami za strojnice in topove proti tankom. V tretji liniji so utrdbne, enake onim Maginotove linije. Vse pas utrdb se razteza sedaj sklenjeno do obale Severnega morja.

Kanadski piloti

London, 26. febr. AA. (Havas). Včeraj so prispele v Veliko Britanijo prve ekipe kanadskega vojnega letalstva. Ti oddelki so se tajno izkrcali v pristanišču na severozahodu, nato pa so s posebnim vlakom odšli v središče letalskih sil v južni Veliki Britaniji. Kanadski piloti so doma iz 146 različnih krajev in predstavljajo tako vse kanadske province. Vsi do zadnjega so kanadski Francozi.

Nizozemski protest v Berlinu

Haag, 26. febr. s. (Reuter). Dve nemški letali sta včeraj zopet prekršili nizozemsko nevtralnost. Neki bombnik tipa Heinkel je v višini 8000 m preletel mejo na jugu države. Ko se mu je približalo nizozemsko lovsko letalo, ga je pričel nemški bombnik obstreljevati s strojnimi in za trikrat zadel. Nizozemsko letalo je odvarjalo s strelji, nakar se je nemško letalo oddaljilo preko belgijske meje. Proti drugemu nemškemu letalu je stopilo v akcijo nizozemsko protiletalsko topništvo. Zaradi obeh incidentov je nizozemska vlada vložila oster protest pri nemški vladi.

Haag, 26. februarja. AA. (Reuter). Uradno sporočajo, da je nizozemska vlada v Berlinu odločno protestirala zaradi zadnjega poleta dveh nemških letal nad nizozemskim ozemljem.

Iz notranje politike

DANES PRED POL LETA

je bil podpisan in proglašen sporazum, s katerim se je ustanovila banovina Hrvatske. Ob tej priliki priobčuje »Hrvatski dnevnik« uvodnik, kjer pravi med drugim: Za sedaj je gotovo samo to, da je sporazum prinesel olajšanje hrvatskemu narodu, državni skupnosti in činiteljem, ki so po svojem položaju poklicani, da vodijo posebno skrb za državno zajednico. Sporazum predstavlja koncepcijo, začeto v realističnem gledanju na sedanjo stvarnost, in to je ono, v čemer bo zgodovina iskala in našla njegovo vrednost in važnost.

Začetek akcije za rešitev hrvatskega vprašanja v sodelovanju z oficijelnimi državnimi činitelji spravljajo nekateri v zvezo z ostavko neklih članov Stojadinovičevega kabineta. Potem je prišlo res do nove vlade, ki je v svoji deklaraciji proglašila kot svojo nalogo rešitev tega vprašanja. Toda to ni točno. Ze 1. 1934, ko je bil dr. Maček še v Mitrovici, je prejel poročilo, da pri pogajanjih za preureditev državne zajednice ne bo prišlo do razhoda zaradi vprašanja federacije. To poročilo je bilo rezultat presoje položaja pri nas in v svetu, predvsem pa rezultat zavesti, da se tedanja organizacija državne zajednice ne more obdržati brez nevarnosti za samo državo. Za tem je prišel Marseille, kratkotrajni poskus z Jevtičem in slednjič dolg eksperiment s Stojadinovičem. Toda medtem ko je prišlo samo do enega sestanka med dr. Mačkom in dr. Stojadinovičem, ki se je končal negativno, so še nadalje tekli razgovori s činitelji, ki so imeli razplet položaja v svojih rokah.

»Hrvatski dnevnik« nadaljuje svoj uvodnik z ugotovitvijo, da je dr. Maček že imel skupno deklaracijo z združenimi opozicijci, ker je želel, da se v sodelovanju z njo ustvari ustavno stanje v smislu te deklaracije, ki je po svojem duhu tudi predvidevala proceduro po čl. 116. ustave. Dr. Maček je želel razdeliti skrb za državno upravo z onimi, s katerimi je šel dvakrat skupno v volilno borbo, toda njegov trud se je razbil ob nepraktičnosti, in kakor sedaj vidimo, tudi ob ozkosrčnosti enega dela združenih opozicijci. Ni preostalo drugega, kakor sprejeti izhod iz položaja tako, kakor je bilo storjeno 26. avgusta 1939.

HRVATSKI »ŽIVLJENJSKI PROSTOR« IN SRBSKA »NARODNA MANJŠINA«

V svojem tedenskem pismu iz Zagreba objavlja »Narodni list«: Medtem ko Hrvati okoli HSS izdelujejo svoj »življenjski prostor«, se je začela organizirati srbska »narodna manjšina«. Za vodstvo srbske »narodne manjšine« se zavzemata JRJ in SDS. V tem nepravem »manjšinskem« ambientu poganjajo novine in organizacije ter se javljajo odrešeniki in voditelji »srbskega naroda«.

Zdi se pa, da je ta srbski element politično bolj zdrav, nego bi se moglo misliti. Ta element v nobenem primeru neče prevzeti vloge »narodne manjšine«, pa četudi bi to bilo v tako imenovanih strankah. Vse bi se precej neorientirano in neodločno, toda ne želi in neče, da bi se prilagodilo položaju »narodne manjšine«. Po našem mišljenju s polno pravico! Ali bi mar kak Hrvat n. pr. v Kotoru hotel biti član hrvatske »narodne manjšine« v bodoči banovini Srbije! Zato je odpor Srbov proti tezi srbske »nacionalne manjšine« popolnoma razumljiv in upravičen. Srbi hočejo biti člani in sinovi naroda, ki nosi in predstavlja državno misel v Jugoslaviji. Oni hočejo biti, če se je mogoče tako izraziti, člani in sinovi vladajočega srbsko-hrvatskega t. j. jugoslovenskega naroda v vsej Jugoslaviji. To je tudi moje mišljenje kot Hrvata jugoslovenske orientacije. Niti jaz ne bi hotel biti član »narodne manjšine«, če bi se jutri preselil n. pr. v Ljubljano!

PROTI ISOLACIJI SLOVENIJE

Pod tem naslovom poroča »Narodni list« o govoru dr. A. Kramerja, ki je izjavil, da bi izolacija Slovenije sledila gospodarski, kulturni in socialna katastrofa ter pravi: »Popolnoma soglasno z g. dr. Kramerm in pristavljamo: Izolacija Hrvatske od Srbije ali Srbije od Hrvatske bi pomenila prav tako gospodarsko, kulturno in politično propast Jugoslavije t. j. Hrvatske, Srbije in Slovenije«.

Isti list piše o znanem sklepu političnega odbora JNS o potrebi koncentracije pozitivnih narodnih sil in pravi:

Ta predlog Jugoslovenske nacionalne stranke je v bistvu isto, kar žele vsi nacionalisti v teh krajih (v Dalmaciji). Zbiranje in skupen nastop vseh pozitivnih nacionalnih sil v svrhu čuvanja in družitve ne pa cepitve. Ne moremo vedeti, ako bo prišlo do uresničenja v tem trenutku, v tem obsegu in v tej obliki, vemo samo, da je glavni odbor JNS brez ozira na svoje strankarske momente ravnal tako, kakor to odgovarja našim intimnim razpoloženjem — in višjim državnim interesom.

OSAMLJENI STOJADINOVIC

Kakor znano, je dr. Milan Stojadinović pričel neko akcijo za zbiranje svojih prijateljev. Kakšen je odziv na to akcijo, se vidi iz naslednjega poročila lista »Zetec«, ki izhaja v Nikšiću: Zdi se, da ni vlad, skuša dr. Stojadinović pridobiti nekaj prijateljev v Podgorici. Postal je nekaj pismom tamošnjim mladencem. Kolikor smo informirani, si dr. Stojadinović ni izbral prave poti, kajti pisma, ki so jih mladeniči prejeli, so bila takoj raztrgana. Mladeniči so rekli: Sliki smo mi njega in njegove politike.

Vzhodni branik Finske - evakuiran

Na povelje vojaških oblasti je bilo mesto Viborg izpraznjeno - Sovjetski pritisk na Karelijski ožini vedno hujši Finski zunanji minister o posledicah zakasnele pomoči

Helsinki, 26. febr. s. (Havas). Zadnja poročila iz Viborga pravijo, da je bilo mesto na povelje vojaških oblasti popolnoma evakuirano. Sovjetsko topništvo mesto neustavno obstreljuje. V soboto ponoči so spustili sovjeti več nadalnih oddelkov v bližini mesta. Vsi pa so bili zaleteni.

Helsinki, 26. febr. s. (Havas). S sovjetsko finske fronte je malo novic. S posebnostjo iz Viborga. Finski listi objavljajo slike iz Viborga, ki kažejo, kako so sovjetske letalske bombe in topovske granate uničile cele ulice.

Vsekakor je položaj Viborga, ki tvori branik Finske proti vzhodu, zopet ogrožen. Težko je povedati kakšen uspeh bo imel prihodnji sovjetski poizkus prodora proti mestu. Dejstvo pa je, da Viborg sam nima več takega strateškega pomena, za Fince kakor nekdanj. Sovjetom gre očividno samo za moralni preštev, če hočejo čim prej zavzeti mesto. Ta preštev pa se zmanjša, če pomislimo, da traja vojna že tri mesece in da je terjala ogromne žrtve na sovjetski strani. Pri tem pa so sovjetski poveljniki mislili, da bodo mesto lahko zavzeli že v prvih dneh vojne.

Sedanja linija finske fronte bo morda zahtevala, da bo treba oddati še nekaj obrambnih položajev. Zlasti otoki vzhodno od Viborga bodo morali biti izpraznjeni, isto tako trdnjava Kolisto. Za izpraznitev govorila predvsem dva momenta: 1. led ni več tako trden. Če se prične tati, ne bi bilo več mogoče izvesti evakuacije trdnjave in tudi ne oddelali topov, ki jih je mogoče uspešno uporabiti s d'ouo. 2. bi vojaške operacije spomladaj, ki se bo-

do gotovo vršile v večjem obsegu, onemogočile obrambo teh postojank, ki bi ostale popolnoma izolirane.

Helsinki, 26. febr. s. (Reuter). Sovjetski pritisk na Karelijski zemeljski ožini postaja vedno hujši. Topništvo nadaljuje s neprestanim obstreljevanjem mesta Viborga. Poleg tega dovažajo sovjeti neprestano na fronto nove čete, tanke in topove.

Stockholm, 26. febr. s. (Havas). »Nye Dagens Allehanda« poroča, da so sovjeti 15.000 vojakov, ki so tvorili posadke na Estonskem in Letonskem poslali sedaj na finsko bojišče. Posadke je nadomestila redna vojska.

Helsinki, 26. febr. s. (Reuter). Zunanji minister Tanner je sredi sinoda inozemskega novinarstva. Dejal je, da sedanja sovjetska ofenziva na Karelijski zemeljski ožini ne bi bila uspešna, če bi bila tuja pomoč Finski, ki se sedaj prihaša, dospela že pred mesecem. Kakorkoli črni Fini vsako pomoč iz tujine, mora vendar usloviti, da ta ni bila poslana dovolj hitro, da bi mogla rešiti položaj. Finska potrebuje neredno nujno letala, težko topništvo in moštvo. Finska je še vedno pripravljena na vsako mirno rešitev spora s sovjetsko Rusijo. Nikakor ne nasprotuje kakršnemu koli prijateljskemu posredovanju od katerekoli tretje strani.

Finsko vojno poročilo

Helsinki, 26. febr. (Fin. tel. ag.). Poročilo finskega vrhovnega poveljstva, izdano večeraj opoldne o volaških operacijah 24. februarja pravi:

Na kopnem: Na Karelijski zemeljski oži-

ni je podvzel sovražnik več lokalnih napadov, ki pa so bili vsi odbiti s težkimi izgubami. Naše topništvo je bilo zelo aktivno in je razpršilo več sovražnih oddelkov, ki so se zbirali k napadu. Uničili smo najmanj 17 sovražnih tankov.

Na severovzhodu Ladoškega jezera so se uspešno udeleževale naše obrambne postojanke ob obali. Vsi obrambni napadi so bili odbiti. Zajeli smo mnogo vojnega materiala, med drugim 27 strelnic, 21 brzo-strelnih pušk, 6 metalcev granat. Dva tanka sta bila uničena. Pri Aitokijju je bil od našega strelskega ognja preprečen sovražni poskus napredovanja. Pri Suomusalmu so bili poznani čez mejo sovražni oddelki, ki so poskušali prodreti preko meje. Pri Peeneni je patrila 12 fin. vojakov prebrala sovražni smučski oddelek, ki je štel 180 mož. Ta oddelek je bil pozneje obkoljen.

Druzo zelo živahna patrlna aktivnost. V zraku: Sovražno letalstvo se je zelo živahno udeleževalo v severni Finski, kjer je bilo bombardiranih mnogo krajev. Človeških žrtev pa ni bilo in tudi škoda ni bila povzročena.

Sovjetska poročila

Moskva, 26. febr. s. (Reuter). Sin črni sovjetsko vojno poročilo pravi, da so sovjetske čete večeraj na Karelijski zemeljski ožini zavzele zopet 28 finskih utrjenih postojank, med njimi 8 železobetonskih artilerijskih oporišč. Fini so poskušili več protinapadov na sovjetske pozicije, bili pa so vedno s težkimi izgubami odbiti. Sovjetska letala so uspešno bombardirala finsko vojsko in sestrelila 10 finskih letal.

Letalski promet med Skandinavijo in Ameriko

Kodanj, 26. febr. s. (Reuter). Norveški zunanji minister Koht je sinoči sporočil, da so se skandinavske države odločile uvesti redno potniško letalsko prometno službo med Ameriko in Skandinavijo. Promet bo odprt v dveh ali treh mesecih. Vsa zadevna diplomatska pogajanja so že usodno zaključena.

Ameriška letalska služba z Evrope

New York, 26. febr. s. (Reuter). Letalska družba, ki opravlja potniški promet med New Yorkom in Lisabonom, je sporočila, da od 15. marca dalje njena letala ne bodo več pristajala na Bermudih. Poročilo ne omenja, da bi bila ukinitve pristanka v zvezi s cenzuriranjem pošte s strani angleških kontrolnih oblasti, temveč pravi, da je ameriška vlada namestila v Atlantskem oceanu dve ladji, s čimer so vremenska poročila tako izpopolnjena, da bo mogoče letalom leteti direktno iz New Yorka na Azore.

Stavka ameriških pristaniških delavcev

New York, 26. febr. AA. (Havas). Zaradi stavke pristaniških delavcev, ki zahtevajo povišanje svojih mezd, je popolnoma zastala obalna plojba v vseh jugovzhodnih lukah Združenih držav. Okrog 8000 pristaniških delavcev je zapustilo delo. Predsednik sindikata pristaniških delavcev je izjavil, da mora ministrstvo za delo vsekakor posredovati in vladi, da bi se odstranili vzroki tega delavskega nezadovoljstva.

Borzna poročila

Curib, 26. februarja. Beograd 10, Pariz 9.995, London 17.6375, New York 446... Bruselj 75.375, Milan 22.52, Amsterdam 237.225, Berlin 178.80, Stockholm 106.20, Oslo 101.35, Kodanj 86.125, Sofija 5.50, Bukarešta 3.35.

Toplo kakor v Dalmaciji

Ljubljana, 26. februarja. Večera smo imeli prvi, res tople dan leta. Po temperaturi večerajšnjega dne ga sploh ne moremo več prištevati med prave zimske dni. Zelo se je ogrelo v vsej državi in najvišja temperatura je bila v Ljubljani približno tako visoka kakor v Dalmaciji. Znašala je 9,2, na Visu pa 10. Niti na Rabu ni bilo mnogo toplejše, kjer je znašala temperatura 11, v Dubrovniku pa 13. Zjaj nam torej ni treba več sanjati o topli Dalmaciji. Lahko rečemo, da se neposredno po sibirskem mrazu začne pomlad. Matija je opravil dobro svojo nalogo, kakor je pričakovala večina ljudi.

Pretekla noč je bila jasna, vendar ne vsa. Ni se mnogo ohladilo, kar bi zdaj se lahko pričakovali, dokler je še toliko snega. Temperatura je znašala davi v Ljubljani sredi mesta -1,8, na letališču -5,5, v Mariboru pa -7,8.

Kaže, da bo še ostalo lepo vreme nekaj dni. Zračni tlak je še precej visok. Čeprav je podnevi zjaj, še zelo toplo, vendar se nam še ni treba bati povodni, dokler ne nastopi pravo južno vreme. Pravi jug je začel puhati v soboto, da je sneg vprav vidno kopal, a ponoči ga je zopet ugnala burja, ki se pa tudi ni mogla uveljaviti. Nastalo je premirje in davi ni bilo nobenega vetra v Ljubljani. Zato smo imeli tako goste meglo.

Slavnostni večer »Slavca«

Ljubljana, 26. februarja. V soboto zvečer je priredilo pevsko društvo »Slavca« domače slavje, katerega se je udeležilo vse članstvo, da prisostvuje razdelitvi kolajne po pevskem udeleževanju najstarejšim članom in članicam, ki jih podeljuje Južnoslovenski pevski savez.

Slavnost je otvoril društveni predsednik Rož Boris, ki je uvodoma pozdravil župnega predstojnika dr. Švigelja v svojstvu zastopnika saveza, prof. Blagajne Janka. Slavčevega veterana in odličnega napred-

nega javnega delavca, bivšega zastavonoš veterana Goštica in pevovodjo Venturinja ter se zahvali članstvu za polnoletno udeležbo. V kratkih besedah je opisal historiat »Slavca« ter pozival članstvo k vtrajnemu sodelovanju, da si kot današnji odlikovanci tudi oni pridobijo nazvna odlikovanja.

Nato je povelj besedo župni predstojnik dr. Švigelj, ter po kratkem, klenem nagovoru razdelil kolajne in pripadajočo diplomu. Zlate kolajne sta prejela 21-letno društveno aktivno udeleževanje gospodina Keber Minka in društveni podpredsednik za 20letno udeleževanje Bergine Mirko. Srebrni kolajni sta prejela Logar Ludvik in Zupančič Srečko za 19 oziroma 15 letno člansko udeleževanje. Za 10 in večletno aktivno članstvo pa so prejeli bronaste kolajne Bizjan Matič, Begga Josko, Gradinar Josko, Dmrovec Drago, Peries Milan, Božič Ivan in Bizjak Ema, a kot zadnjemu je izročil župni pred-

stojnik zlati kolajni velezaslužnemu društvenemu predstojniku Rožu Borisu za 28-letno neumorno delo v društvu. Poudaril je, da je bila v največji meri Roževa zaslug, da je pevsko društvo »Slavca« prebrodilo vse težave, ki so mu grozile s prenehanjem. Rož je bil oni, ki je s svojim neumornim delom rešil potapljačico se slavčeve pevske ladje in jo s pevovodjem Venturinjem pripeljal v varen pristan, odkoder podvzema zdaj svoje uspešne poletje.

Po oficelnem delu se je razvil prijetno kramljanje. Članstvo je zapelo par prelepih narodnih pesmi, kar je povzročilo razpoloženje vse slavčeve pevske družine. Da je pri Slavcu vedno prijetno, je najlepši dokaz, da na takih in slitnih njegovih prireditvah ostaja vedno in prav rad v tej prireditvi pevski družini župni predstojnik dr. Švigelj, ki poredko tako dolgo počaka slavnostne prireditve. Tudi ta večer je ostal med njimi skoro do kraja.

Bencin na nakaznice

Določitev količin bencina, ki se bo od 1. marca dalje prodajal na nakaznice

Beograd, 25. febr. AA. Na podlagi št. 15 naredbe št. 3 o omejeni prodaji tekočih goriv, ki je bila objavljena v »Službenih novinah« št. 41 z dne 21. februarja 1940, je odbor za določevanje količin bencinske mešanice, ki se bo izdajala na nakaznice za pogon motornih vozil, sklenil, da stopijo danes v veljavo naslednje določbe:

Od 1. marca 1940 pa do nadaljnjega se izdaja na vsak kupon bencinska mešanica in sicer:

1. na nakaznice z enim vodoravnim rdečim trakom, na kupon, ki je označen s črko A 30 l, na kupon s črko B 40 l, na kupon s črko C 50 l in na kupon s črko D po 60 l.
2. na nakaznice z dvema vodoravnima rdečima črtama za kupon s črko A po 10 litrov, za kupon s črko B po 15 l, za kupon s črko C po 20 l, in za kupon s črko D po 25 l.
3. na nakaznice s tremi navpičnimi rdečimi črtami za kupon s črko A po 5 l, za kupon B po 10 l, za kupon C po 15 l in za kupon D po 20 l.

4. na nakaznice z eno zeleno vodoravno črto za kupon s črko A po 30 l, za kupon B po 50 l, za kupon C po 60 l, za kupon D po 80 l.

5. za nakaznice z dvema vodoravnima zelenima črtama za kupon A po 15 l, za kupon B 25 l, za kupon C 35 l in za kupon D 45 l.

6. na karte z eno črno vodoravno črto za kupon s črko A po 2 l, za kupon s črko B po 4 l.

7. na nakaznice z dvema vodoravnima črnima črtama za kupon s črko A po 1 l, za kupon s črko B na 2 l.

8. na nakaznice, ki imajo natiskano rdečo »Avto« za kupon s črko A po 35 l, za kupon s črko B po 60 l, za kupon s črko C po 95 l in za kupon s črko D po 120 l.

Navedene količine tekočega goriva se bodo oddajale lastnikom motornih vozil na nakaznice oziroma na kupone do nadaljnjega ukrepa.

(Z blagajne državnih monopolov.)

Zadnja pot Fanči Neredove

Vič, 26. februarja. V evetu mladosti, stara komaj 18 let, je umrla na Glinah Fanči Neredova, hčerka uglednega viškega obrtnika g. Franca Nereda. Kako prijetna in sploščana je bila, je pokazal večeraj popoldne njen pogreb. Že mnogo pred določeno uro se je zbrala pred hišo žalosti na Glinah ogromna množica, kakršne menda Vič še dolgo ni videl. Ves čas, ko je ležala pokojna Fanči na mrtvaškem odru na domu svoje babice, so prihajali njeni znanci, da po pokopju, okoli bele krste pa so se nagrmadili krasni venci in šopki. Ob 16. so položili krsto s pokojno Fanči na katafalk pred hišo, kjer so viški oo. frančiškani opravili pogrebne molitve, potem pa so pevcu viške »Mušnosti« zapeli v srce segajočo žalostinko, ki je množici privabila solze v oči.

Po obredih pred hišo se je razvil veličasten žalni sprevod, ki je bilo v njem nad 1000 ljudi. Za križem so korakali otroci viškega zavetišča, nato so se uvrstili nosilci in nosilke prekrasnih vencev in šopkov, med njimi krasen šopek viških sokolskih naraščajnic z napisom »Nepozabni sestrici - viške naraščajnice«. Za venci so šli viški pevci, nato za vozom z duhovščino voz z belo krsto, ki je v njej spokojno počivala vrla Sokolica Fanči. Za globoko užaloženim in potrtim očedom so se uvrstili najbližji sorodniki, potem pa nepregledna vrsta pogrebcev. V žalnem sprevodu smo opazili viške obrtnike ne glede na politično prepričanje, v polnem številu je bil zbran tudi viški Sokol s podstatorom R. Rudijem Mariničem in tajnikom br. J. Horvatom na čelu, dalje viške sokolske naraščajnice, ki so v polnem številu spremljevali svojo nepozabno in drago sestrico k večnemu počitku.

Ze je bila krsta s pokojnico v pokopališki cerkvi, ko so množice še vedno bile v žalnem sprevodu globoko na bivšem Viču. Po molitvah v cerkvi so prenesli krsto s pokojno Fanči do svežega groba, kjer so jo položili k večnemu počitku ob strani njene ljubljene mame. Pevci so zapeli še žalostinko, nakar so grude zasule prerani grob. Naj bo vrl Sokolici Fanči lahka domača zemlja, preostali pa izkramo svoje globoko žalost!

Naše gledališče

DRAMA
Začetek ob 20. uri
Ponedeljek, 26. februarja: zaprto
Torek, 27. februarja: zaprto
Sreda, 28. februarja: Asmodej. Red Sreda
Četrtek, 29. februarja: Praznik cvetočih češenj. Red B
Petek, 1. marca: zaprto

★
Premiera »Strahopetec«, delo znamenitega francoskega dramatika Lenormanda bo v soboto, dne 2. marca za Premierki abonma. »Strahopetec« je drama, ki se godi za časa svetovne vojne 1916 v švicarski Selvasu in Montreuxu. Glavna oseba v igri je francoski slikar, ki simulira, da je tuberkulozen, da bi se ognil vojaški dolžnosti. Njegovo psihološko stanje, polno odpora do preživljanja krvi, želja po življenju, delu in ustvarjanju, ki ga vežejo na življenje, ga privedejo tako daleč, da pod pritiskom razmer postane vohun. Tragične posledice njegovega dejanja tvorijo konec igre.

OPERA
Začetek ob 20. uri
Ponedeljek, 26. februarja: zaprto
Torek, 27. februarja: zaprto
Sreda, 28. februarja: Lok. Plesni večer Pie in Pina Mikarja. Izven
Četrtek, 29. februarja: Jolanta, balet Hrešča. Red Četrtek
Petek, 1. marca: ob 10. uri: Nizava. Di-jaska predstava. Globoko znižane cene od 16 din navzdol

★
Pino in Pina Mikarja bosta izvajala v sredo poslednjič na našem odru svoje in Lhot-kove velike plesne pesnitve »Lok«, pri ka-

teri sodeluje komorni orkester naše opere in dirigent D. M. Škerjanec. — Uprava Narodnega gledališča prosi p. n. občinstvo, ki si je za večer rezerviralo vstopnice, da jih dvigne najkasneje v torek do 12. ure popoldne. Od te ure dalje se vstopnice ne bodo več rezervirale in bodo na razpolago drugim interesantom. Dalje obveščamo p. n. občinstvo, da so vstopnice za Mikarjev plesni večer datirane za 27. t. m., veljajo pa za 28. t. m., in torej zamenjava ni potrebna.

Beležnica

KOLENDAR

Danes: Ponedeljek, 26. februarja: Matilda
DANASJE PRIREDITVE
Kino Matica: Sanje o svobodi
Kino Sloga: Andy Hardy milijonar
Kino Union: Gosli babijo
Kino Moste: Maškarada in Bele noči Petrograda
Kino Siska: Mala princeza
Koncert Glasbene Matic ob 20. v Unioni
DEŽURNI LEKARJE
Danes: Dr. Kmet, Tyrševa cesta 41, Trn-koczy ded., Mestni trg 4, Ustar, Selenbur-gova ulica 7.

8 filmskega platna

— Kino Matica: Sanje o svobodi. Francoski film o mladenčih in mladenkah, ki se niso dočeli počutiti v običajnem življenjskem okolju, pa so šli v gore in ustanovili nekakšno zadruzo in pričeli živeti novo življenje. Kmalu se je izkazalo, da je trda stvarnost drugačna, kakor so ideali, sanje in dobra volja. Film bo marsikoga presenetil, zlasti tiste, ki pričakujejo širokopozne režiserskih kretenj in efektov, ki jih more režiser doseči v alpskem okolju. Režiserju Benoit-Lévyju je višina 3200 m in alpsko okolje služilo samo za dekor, težišče je padlo na psihološko stran mladih, ki sovražijo običajno življenje, ker je v njih preveč pristnega življenja. Kdor bo dojemal vse finise, ki kažejo duhovno razgibanost in hotele skupine beguncev pred življenjem, bo s filmom zelo zadovoljen.

Dunajska moda na dunajskem pomladanskem vele-sajmu 1940

Dunajska nota ni nikakoli izmišljotna propagande. Dunajska nota, tisto »nekaj«, kar je težko opisati, kar pa Dunajčana zelo jasno deli v ponašanje in življenjskem stilu od njegove okolice, je samim dunajskim domačinom manj zavedno kot pa tujcem, ki od zunaj prihajajo na Dunaj ter se tu počutijo obdani z neko posebno atmosfero, kakršne ni na vsem svetu. Dunajska nota je rezultat dolgega razvoja, ki je storil, da je Dunaj bil več stoletij »shajališče cele Evrope«.

Ta dunajski življenjski stil se javlja seveda v vseh manifestacijah dunajskega življenja, toda najbolj jasno se izraža v vseh stvareh dobrega okusa. Razume se samo ob sebi, da bo tudi Dunajski pomladanski velesejem v smislu te dunajske kulture okusa imel svojo posebno noto. Dunajska moda bo zato v okvirju splošne nemške mode na prihodnjem Dunajskem pomladanskem velesejmu nudila napredaj svoje kolekcije v posebno velikem obsegu.

Dunajsko modno ustvarjanje bo na Dunajskem pomladanskem velesejmu dvovrstno zastopano. Velike eksportne firme bodo razstavile v lastnem paviljonu v okvirju »Zadruge dunajskih proizvajalnikov modnega blaga v Hiši mode na Dunaju«. Razen tega bo Dunajski modelski institut, ki ima nalogo zalagati manjše dunajske krojašnice z modnimi novostmi in kroji, nudil napredaj izdelke svojih članov. Ker bodo tudi druge vrste mod. obta, kakor na pr. perilo, jersey, modni ukraski, usnje in modni pribor, s svojimi najboljimi izdelki zastopani — večinoma v pregradnih oddelkih — na Dunajskem pomladanskem velesejmu, bo kupec dobil lahko strujen pregled nad vsem dunajskim modnim ustvarjanjem.

Švedska pomaga Finski

Ministrski predsednik Hanssen o težavnem položaju švedske

Stockholm, 26. febr. s. (Reuter). Švedski parlament je večeraj popoldne soglasno sprejel zakon, ki prepušča Centralni banki kontrolo nad vsem uvozom tujih plačilnih sredstev. Dovoljenje za izvoz deviz in valut bo od sedaj izdano samo za uvoz posebnega važnega blaga in materiala za vojsko.

Zvečer je govoril po radiu ministrski predsednik Hanssen. Izjavil je, da Švedska pomaga Finski v njeni vojni kar največ je mogoče. S to pomočjo se strinja celokupna vlada in ves parlament. Mnogo pomoči je bilo že poslano v izdatni meri.

Kar se tiče vprašanja oborožene intervencije švedske vojske, je treba upoštevati splošni mednarodni politični položaj. Če bi Švedska pristala na tako intervencijo, bi nastala velika nevarnost, da se zaplete v vojno med vesilci. Zato je vlada preprečila, da s svojo sedanjo politiko najbolje varuje švedske interese, obenem pa nudi v največji meri pomoč Finski. Švedska politika nevtralnosti nikakor ni egoistična.

Po umiku finske vojske

Angleški vojaški strokovnjak o kritičnem položaju Finske, ki kljubuje sovražni premoči z nadčloveškimi napori

London, 26. febr. s. V svojem tedenskem pregledu vojaškega položaja v angleškem radiu podaja »Timesov« vojaški dopisnik Fawles položaj na finskem bojišču takole:

Predvsem ugotavlja, da finski vojaški krogi sami niso nikdar tako zelo kritizirali sovjetske vojske, kakor se je to zgodilo v nekaterih drugih državah. Res so bili nekateri prvi oddelki sovjetskih čet, ki so prišli na fronto, slabi in nevarni vremena. Za divizije, ki so sledile, pa to ne velja več. V splošnem je mogoče reči, da je sovjetska armada boljša nego leta 1914. Človeški material je enako dober. Orožje je boljše, celo če se upoštevajo najmodernejše pridobitve. Taktično vodstvo, ki ni bilo v ruski vojski nikoli dobro, pa je sedaj še slabše.

Finska vojska je pokazala svojo sposobnost v dveh tipih bojevanja: prvi v četrtski vojni, drugi pa v moderni trdnjavi vojni na Karelijski zemeljski ožini. V obeh teh načinih so se Fini izkazali kot enako spretni. Če bi se jim bil ponesrečil samo eden od obeh načinov, bi bili že davno izgubljeni, tako pa so držali položaj vse do konca januarja.

Medtem je poveljstvo sovjetske vojske prišlo do prepričanja, da ne sme podcenjevati finske vojske. Uvidelo je tudi, da za dalje časa ne bi moglo doseči odločitve na fronti, če dopusti, da se led odtaja in da s tem pridobijo finske utrbe na odpornosti. Poskus, napasti finske pozicije z boka s severa Ladoškega jezera, se je izkazal kot nemogoč zaradi slabih prometnih zvez. Zato so bile poslano ogromne

ninožne moštva in vojnega materiala na Karelijsko zemeljsko ožino. Tako se je v začetku meseca pričela velika ofenziva. Seveda je terjala težke izgube na sovjetski strani. S temi pa je gotovo sovjetsko poveljstvo računalo. Sistematični pritisk v smeri proti Summi je moral prej ali slej uničiti Fince. Umakniti so se morali na svoje rezervne postojanke, da preprečijo izgube, ki bi bile zanje pretežke.

Tega umika finske vojske se ne sme niti precenjevati niti podcenjevati. Resen je položaj za Fince po tem umiku zato, ker je sedaj zmanjšana globina utrjene linije in je dospelo mesto Viborg v območje sovražne artilerije. Mannerheimov obrambni pas pa je bil že tako grajen, da je računai z možnostjo takih vdorov. Tako so se sedaj Fini zopet ustavili in imajo možnost kratkega oddiha, dokler sovjeti ne pripeljejo svojega topništva na nove postojanke. Medtem pa obstoji možnost poslati Finski pomoč. Angleško orožje in municija že prihajajo, isto tako prostovoljci iz vseh držav.

O izgledih nadaljnje boja pravi Fawles: Finska nikakor ne more dolgo vzdržati brez tuje pomoči, pa tudi če se drži še prihodnja dva meseca, potem bo pomoč v maju še mnogo bolj nujno potrebna nego sedaj. Trenutno potrebuje Finska bolj orožje nego moštvo, ker dobiva že iz skandinavskih držav dovolj prostovoljcev. Pozneje spomladaj pa bo potrebovala tudi na desetstose mož in orožje v istem razmerju.

Po Chamberlainovem in Hitlerjevem govoru

Angleški tisk odobrava Chamberlainove izjave Nemška poročila o odnevi Hitlerjevega govora v Moskvi

London, 26. febr. AA. (Reuter). Ko se bavi s Chamberlainovim govorom, piše »Daily Telegraph« med drugim: Po pol leta trajajoji vojni je lahko Chamberlain v celoti opravičil svojo izjavo, da se nam ni treba bati izida vojne, pa naj traja ta borba kolikor časa hoče, saj nam poročajo z bojišč, o uspehih naše mornarice in naših letalskih sil, medtem ko v zaledju zbiramo sile združenega naroda tako, kakor je z vso pravico rekel Chamberlain, da se kaj takega v vsej naši zgodovini še ni nikoli zgodilo. Nato primerja list Chamberlainov in Hitlerjev govor in pravi, da bi bilo komentiranje Hitlerjevega govora samo ponavljanje tistega, kar je Hitler povedal že v prejšnjih svojih govorih.

Moskva, 26. febr. AA. (DNB). Govor Hitlerja je naletel v tukajšnjih političnih krogih na veliko zanimanje. V govoru vidijo

počrtnice nezlojlive volje, da bo Nemčija vsiljena ji borbo za obstoj zmagovito končala in bo zato postavila v službo vojske vse svoje sile. V teh krogih poudarjajo, da se vojni položaj tako v vojskem kakor tu političnem pogledu za Nemčijo ugodneje razvija, kakor pa je bilo to v času svetovne vojne. Hitlerjeve izjave v odnosih Nemčije do sovjetske Rusije so seveda natele na posebno zanimanje Agencija Tass je objavila obširen izveček govora. V tem izvečku se zlasti poudarjajo tista mesta, v katerih se Hitler bavi z angleškim svetovnim gospodarstvom in z življenjskimi pravicami nemškega naroda v njegovi borbi za nemški življenjski prostor. Veliko pozornost so povzročili tudi tisti deli Hitlerjevega govora, ki se nanašajo na gospodarske priprave za vojno.

Kaj je z zazidavo poslopja OUZD?

Načrt za novo poslopje v Gradišču

Ljubljana, 26. februarja. Ze tedaj, ko so zidali poslopje Okrožnega urada za zavarovanje delavcev, ob izidu zakona o zavarovanju delavcev, so se nekateri dobro zavedali, da bo »palaca« kmalu pretesna. Po prvem načrtu bi morali dobiti večje poslopje. Prostori niso postali pretni le zaradi stalnega naraščanja zavarovancev, temveč tudi zaradi izpolnitve administrativne in zdravstvene službe ter novih nalog, ki jih je moral urad prevzeti v zadnjem času. V začetku je bilo najvišje nadstropje namenjeno stanovanjem uradništva, ko je pa bila stiska čedalje večja, so tudi stanovanjske prostore spremenili v uradne.

Poslopje še ni staro 20 let, a že pred leti so morali začeti razmišljati o nazidavi za nadstropje. O tej nazidavi govorje že več let. Medtem so postale potrebe urada še večje. Zračnili so, da uradu primanjkuje okrog 1650 m² prostora. Upoštevati je treba, da se je socialno zavarovanje v zadnjem času razširilo za novo veliko stroko, starostno zavarovanje. Ko so organizirali to zavarovanje, so se morali poslužiti celo dvoran, ki je bila namenjena zdravstvenim preučevanjem, razstavam in konferencam. Tako je poslopje izgubilo še dvorano. Tesno je tudi že v kletih in mansardah prostor ni primeren svojemu namenu. Delo narašča, množi se arhiv. Čim več je zavarovancev, tem več je bolnikov in zato primanjkuje tudi prostora za ordinacijske sobe in čakalnice. Ker se čuti pomanjkanje prostora povsod, prostori, ki služijo zdravniškemu namenu, nikakor ne morejo biti več vzor v zdravstvenem pogledu podobnim ureditvam v zdravstvenih ustanovah. Velika pomanjkljivost se tudi zdi, da zdravniški prostori ter prostori za zdravljenje sploh niso več primerno ločeni od

administrativnih. Tako je »palaca«, kakor so poslopje krstili, postala že zelo zastarela v drugem desetletju.

S samo nazidavo bi nikakor ne mogli odpraviti vseh pomanjkljivosti, zlasti še, ker bi poslopje morali nazidati za dva nadstropja, če bi hoteli pridobiti tolikšno ploščev, kakršno potrebujejo. Površina nadstropja namreč znaša le 890 m². Lani je OUZD zaprosil za posojilo 2 milijona din pri SUZOR-ju za nazidavo poslopja. SUZOR je posojilo načelno dovolil. A zakaj se se niso lotili dela? Jeseni je tehnična komisija proučila načrt nazidave uradnega poslopja na Miklošičevi cesti. Pri tej priliki se je izkazalo, da bi s samo nazidavo ne mogli odpraviti vseh pomanjkljivosti ter da bi bilo treba preurediti vse prostore, da bi poslopje zadovoljivo ustrezalo svojemu namenu. Za to bi pa ne bilo dovolj le 2 milijona din, temveč bi znašali stroški okrog 3.500.000 din. Nastalo je vprašanje, ali bi se kazalo vlagati denar v nazidave in adaptacije ali pa bi bilo bolje sezidati kje drugje še eno poslopje.

Okrožni urad ima na ogli Gradišča in Nunske ulice stanovanjsko hišo z večjo parcelo. Zemljišče zdaj ni ekonomično izrabljeno. Zato so se ukvarjali z mislijo, da bi tam sezidali moderno poslopje. Proračun je pokazal, da bi stavbni stroški ne bili niti tako visoki kakor z nazidavo in adaptacijami. Znašali bi dobre 3 milijone din. Seveda bi pa bili stroški višji, če bi OUZD moral še kupiti parcelo.

Novo poslopje bi služilo za ambulatorije. Ker bi bilo zidano v ta namen, bi bili novi prostori seveda moderni in bi ustrezali mnogo bolj, kakor če bi adaptirali stare prostore v poslopju na Miklošičevi cesti. Sedanje ambulatorijske prostore v starem

poslopju bi pa lahko brez posebnih stroškov preuredili za druge uradne namene.

Podrobne, vločne načrte mora še izdelati stavbni oddelek SUZOR-ja ter jih odobriti. Vprašanje je, če pojde vse gladko, saj je bila že velika težava zaradi nazidave. SUZOR ne dovoli navadno kredita na prvo prošnjo. Ko bi bilo vprašanje razširjenja uradnega poslopja rešeno že pred leti ugodno, bi bili tudi stavbni stroški nižji. Medtem se je podražilo gradivo in tudi delavske mezdje so višje.

Naš OUZD pa ima še druge tudi nujne potrebe. Tako se zavičuje tudi že več let stavbna akcija za novo poslopje ekspoziture v Celju. Urad ima sicer v Celju dve poslopji, ki sta pa obe zastareli ter že dolgo ne ustrezata svojemu namenu. Lani so sklenili, da sezidajo v Celju trinadstropno poslopje za ambulatorijske in pisarniške prostore. Potrebovali bi precej veliko poslopje in stavbni stroški bi znašali približno 2,5 milijona din. SUZOR pa ni pripravljen dati tako velikega kredita, temveč le 1.500.000. Za ta denar naj bi sezidali le nadstropno poslopje, drugo nadstropje pa bi nazidali kdaj pozneje. Na OUZD so se spriznili s to rešitvijo. Vendar za prva dela najbrž ne bo dovolj poldrug milijon din; stroški bodo znašali približno 1.750.000 din.

Razen tega OUZD potrebuje še kredit za zgraditev zaklonišča pri poslopju v Ljubljani, in sicer pol milijona din. V načrtu pa imajo tudi preureditev zdravilišča v Laškem. Morali bi prizidati prizidek glavnemu poslopju, da bi pridobili nove prostore za zdravljenje. Modernizacijo zdravilišča je že proučil tehnični oddelek SUZOR-ja ter izdelal načrte, a je še vprašanje, kdaj bodo uresničeni.

je zaigral skladatelj že Dvanajsettonske studije v obliki male klavirske suite v starih stavkih (Koračnica, Romantična fantazija, Intermezzo in Scherzo), izmed katerih izstopata najbolj drugi in tretji. Zdi se, da se v teh studijah, enako tudi v ostalih šivčevih skladbah, kaže uveljavljanje gradinskega principa, ki si v tendenci po čim trdnější formi več ali manj podreja vsebinskega. To je bilo še izrazitejše v Sonatini za čelo in klavir, ki je v široko izvedenih formalnih linijah ter z značilnostmi kompozicijske akordika razvila vsebinsko stran v Prestu, Larghetu in v A la marcia. V kombinaciji čela in klavirja je klavir v tej Sonatini premočan, preobložen, rekel bi, orkestralno pisan, vsled česar čelo nikakor ne pride do tistega izraza, do katerega bi v solistični vlogi moralo priti. Omenjeno Sonatino sta izvajala skladatelj in celist Sedlbauer.

Med najzanimivejšimi točkami pa je bila Simfonična slika »Maženko«, skomponirana po koreografski zasnovi Marte Pavlinove na Cankarjevo črtico; izvajala sta jo skladatelj in Silva Hrašovecova. V »Maženku«, ki je — kakor razvidno — pisana za dva klavirja, je šivc zelo izrazito

neglasil vsebinsko, doživljajsko stran in jo primerno združil z oblikovno. Zanimiva je zlasti harmonična stran, ki se ji poleg barvitosti priključuje nekakšna muzikalna širina in ki spominja na zvokovno pestrost ruskih nacionalnih tvorcev. Z dvema klavirjema vsa ta polnost še ni povsem izražena in bi se ji bolj prilegala orkestralna obdelava, v kateri bi skladatelj tu pa tam le bolj nakazane muzikalne misli še razširil in poglobil. Verjetno bi v takšni obliki, ki zbija zanimanje za plesno izdelavo, saj je privlačna že po sujeti samem.

Če bi hotel natančneje razpravljati o navedenih šivčevih skladbah, bi jih moral kajpada večkrat slišati. Prvi vtis, ki sem ga prikazal v zgornjih vrsticah, pa označuje šivca kot skladatelja, ki ima mnogo smisla za oblikovno izdelavo in je hkrati izredno ambiciozen, kar dokazuje številnost njegovih skladb. Radijski koncert njegovih skladb je bil nedvomno zanimiv in naj služi za vzpodbudo drugim skladateljem, da bodo mogli na podoben način predstaviti svoje delo; to bo vsakakor radijskim sporedom v zanimivosti in aktualnosti zelo koristilo.

50. nastop Gjungjenčeve v Traviati

Dvoje izredno živahno sprejetih nastopov Gjungjenčeve, Gostiča in Francela: Traviata in Frasquita

Ljubljana, 26. februarja. V soboto smo imeli v operi jubilejno predstavo. Na lepaku se je rdečila velika številka 50, s čimer se je poudaril zares nevaden dogodek v našem opernem repertoarju: 50. uprizoritev Traviate z gospo Zlato Gjungačevico.

Ni se še zgodilo v zgodovini naše opere, da bi ista pevka ali isti pevec v teku le par sezon zapel isto operno partijo s tolikim umetniškim in — kar je tudi zelo važno — s tako vztrajnim gnotnim uspehom, kakor je to storila Gjungačeva s svojo Violetto Valery. Saj se pa še ni zgodilo, da bi se pri nas našla kaka partija, ki bi se pevski in igralski, notranje in zunanje tako močno združila s svojo interpretko kakor v primeru Traviate.

Publika je za jubilejno predstavo napolnila operno poslopje do zadnjega kota in zasedla še posebne stole. Ko se je zastor dvignil, je pozdravila umetnico z dolgotrajnim aplavzom, ki je gospo Zlato Gjungačevico vidno ganil. Takoj nato pa se je sprožilo ploskanje v pozdrav gostu Jos. Gostiču, ki je bil na začetku uprizoritve te opere s šarmantno partnerico in je pel Alfreda potem prav izredno mnogokrat.

Po zaključku 1. dejanja so se ovacije ponovile z vso iskrenostjo. Pevki in pevci je izročila naprej deklica po en sopek, nato pa so donasili gospe Zlati v drugi vrsti po dva in dva šopka ter je grmelo po dvorani navdušeno ploskanje in vzkljanje. Zadnji ji je prinesel pomladnih vijolic in taven spominček sam vztrajni dirigent in pridetelj opere v obliki, v kateri je žela vseh 50 predstav toliko uspeh, naš Niko Štrifot. Bili smo priča vprav ginljivo prisrčnega prizora in izraza lepe skladnosti dveh umetnikov, ki imata skupno zaslugo, da je Traviata pri nas dosegla edinstven rekord. In vse kaže, da bo uprizoritev te opere privabljalo občinstvo še in še.

Animirana predstava je splošno zelo zadovoljevala. Gosp. Gostič je bil glasovno in igralski odličnejši ter je njegov Alfred brez dvoma najboljši s slovenskim grlom. Zopet je žele velik uspeh Janko s svojim očetom.

Jubilejna uprizoritev se je torej obnesla na vsestransko radost in priznanje.

Snoči pa smo bili na reprizi Leharjeve »Frasquite«, ki je zopet po zaslugi gospe Gjungačeve in našega Francela postala močno privlačnica in si jo hodijo večkrat poslušati celo razvajenci.

Gledališče je bilo nabito polno, stranski priklopi stoli vsi zasedeni, občutje po dvoranici pa čisto premijsko. Gospa Gjungačeva je nastopila deloma v novih elegantnih toaletah ter je dodala nov spev s španskim plesom tako učinkovito, da ga je morala ponoviti.

Predstava je bila živahna in pevski tekoča (manj teče nekaterim prozai) ter sta bila Gjungačev in Francel opetovano odlikovana na odprti sceni. Sancin in Barbiceva sta uspehu bistveno prispevala.

Prav topel in vesel večer.

Fr. G.

Franjici Pogačnikovi v spomin

Kranj, 25. februarja. Odšla si od nas za več kot 10 let. Tvoje od dolge življenjske poti in neumorne dela izmučeno telo smo položili v naročje zemlje. Ljubljene domače grude. Tvoj duh in Tvoja dobra dela so ostala med nami. Nemilostna so. Ona govore o Tebi — vzor ženi — vzor učitelji. Zena si bila ki ti — po besedah pesnika — ni bila nobena izla pretanka, nobena pot prestima, nobena nede predolga, kadar je šlo za dosego plemenitih ciljev. Otroci in starši, bolni in zdravi, revni ko bogati vedo povedati o dobrotljivosti Tvojih rok o plemenitosti Tvoje srca. Tvoja budna oko je uzrlo težave, zadrege in bridkosti ljudske duše. Tvoje dobro srce je znalo celiti rane z besedo, dobrimi nasveti, pa tudi z dejansko pomočjo.

In kot učiteljica, naša tovarišica — kako smo Te bili veseli Bila si vsa naša. Zgled kolegijskosti in neumorne delovitosti se nisi nikdar branila dela, kjerkoli smo potrebovali Tvoje pomoči. Često si mi v mislih, ko se spominjam dr. Tavčarjeve opazila slovenske kmetice: — pridna si pri delu, vedno v skrbah za dom, moža, otroke... Malo imaš od življenja uboga ti mučenica... A tvoja je zasluga, da je tlačena slovenska domovina »skupaj ostala... Te domovine prvi steber si ti, slovenska kmetica... in te da si staviš vprašanje, kako bi bil ta naš nenadkriljivi romanopisec opisal slovensko učiteljico. Tvojeza obzorja, Tvoje duše, Tvojeza srca? Globoko v svoji duši bi jo bil prispeval samemu božjemu Učeniku, ki je po besedah sv. pisma truden, lačen, žejen iskal izužljene ovčice, učil nevedne, delal čudeže... In še bi pristavil: da treba nie trpuo sežgati na visoki grmadi in nie pepel predati vetrovom, da onolodi zemljo, ki nai nam rodi mnogo Tebi enaki učiteljici!

Iz Metlike

— Praktični tečaj za sadjarje. Poročali smo o veliki škodi, ki so jo dolgotrajni glodalci povzročili v sadovnjakih Metlike in njene okolice. Pobuda s strani Sadjarke in vrtnarske podružnice v Metliki je našla popolno razumevanje pri sreskem načelnstvu in Črnoljui, ki je omogočilo, da se bo dne 27. t. m. ob 15. uri vršil v sadovnjaku g. Kremesca Franca v Metliki praktičen tečaj pod strokovnim vodstvom sres. kmet. referenta g. Ambroža. Prikazano bo vse, kar je nujno potrebno za obvarovanje napadenih drevesc. Vabimo sadjarje iz Metlike in okolice, da se tega tečaja v čim večjem številu udeležijo in tako z udeležbo izkažejo hvalnost oblasti, ki jim je v silil nudila zaproseno pomoč.

Nenadna smrt Ivana Vrančiča

Včeraj zjutraj ga je v bližini Višnje gore med potjo na Polževo zadela kap

Ljubljana, 26. februarja. Včeraj popoldne se je po Ljubljani raznesla žalostna vest, da je nenadoma umrl, zadet od kapi, podpredsednik kasacijskega sodišča v p. g. Ivan Vrančič.

Se zjutraj, do zadnjega trenutka, se je zdel čil in zdrav. Kot velik ljubitelj prirode, je tudi včeraj krenil na izlet z jutranjim dolenskim vlakom do Višnje gore. Namenjen je bil na priljubljeno Polževo, kamor je prav rad zahajal in kjer se je veselil krasnega zimskega dne tudi včeraj teden. Z njim je bil sin Ivan in neki znanec. S kolodvora v Višnji gori so počasi krenili skozi mesto, ko pa se je pričel vzpon je hotel sin pospešiti korake, da bi prišel čim prej do smuke. Komaj pa je bil od očeta oddaljen dobrih dvajset korakov, je začel klic enega izmed zadaj korakajočih izletnikov, naj se vrne, češ, da je očetu nenadoma postalo slabo. Ivan je prihitel k očetu, ki ga je našel ležečega na tleh, kjer je samo še zadnjč dihanje in umrl.

Vest o nenadni smrti uglednega moža se je hitro raznesla v kraju in so takoj prihiteli Višnjani, ki so naložili pokojnikovo truplo na nosila ter ga prenesli v gasilni dom. Obveščen je bil tudi zdravnik

dr. Fedran v Stični, ki je takoj prihitel v Višnjo goro in ugotovil, da je nastopila smrt zaradi srčne kapi. Pokojnikovo truplo so popoldne ob 16. prepeljali z avtofunkom v Ljubljano in ga položili na mrtvaški oder doma na Dolenski cesti 13.

Pokojni Ivan Vrančič je bil rojen l. 1875 v Ljubljani, kjer je preživel preizkušen polno mladost. Gimnazijo je študiral v Novem mestu maturiral pa v Ljubljani. Po gimnazijskih studijah je odšel na visoko šolo na Dunaj, kjer je l. 1900 dokončal studij pravnih ved. Takoj nato je stopil v sodno prakso pri deželnem sodišču v Ljubljani in je že čez dve leti položil sodniški izpit v Gradcu. Potem je služboval v Kostanjevici in v Kamniku, kasneje pa je bil sodni predstojnik v Ilirski Bistrici. Ob svetovni vojni je bil kot rezervni oficir mobiliziran, po prevratu pa je prišel nazaj v Ljubljano, kjer je postal svetnik deželnega sodišča. Tu se je z vso njemu lastno vnemo in iniciativnostjo posvetil reorganizaciji sodišč in bil delaven zlasti kot njihov vizitator. Ko je bil l. 1924 ukinjen oddelek ministrstva pravde v Ljubljani, kateremu je bil pridržen pokojni Vrančič, je še vedno ostal sodni inspektor in je vodil poleg predsedstva civilnega sodišča tudi centralno knjižnico v justični palači. L. 1932 je bil imenovan za predsednika višjega deželnega sodišča v Ljubljani. Na tem mestu šele je pokazal vse svoje sposobnosti kot jurist in si pridobil največje zasluge pri organizaciji našega pravištva, a jih še bolj uveljavil v zadnjem času, kot podpredsednik kasacijskega sodišča.

Pokojni Ivan Vrančič je bil mož redkih osebnih vrlin, simpatičen in značajan kakor malo kdo. Bil je predsednik našega naprednega akademskega starešinstva »Jadrana«. Njegova nenadna smrt ni pretresla samo njegovih ožjih znancev, marveč vso našo napredno javnost. Pokojni zapušča poleg globoko žalujče soproge Milke dva sina: Ivana, tajnika Mestne hranilnice in Boža, poročnika bojnega broda naše mornarice, ki jim izrekamo naše najiskrenejše sožalje! Nepozabnega pokojnika spremito na njegovi zadnji poti jutri ob 16.30 izpred hiše žalosti na Dolenski cesti 13, na pokopališče pri Sv. Križu. Lahka mu zemlja in večna slava njegovega spomnu!

lela, naj bi rodila prizadevanja vseh zdravstvenih činiteljev kar najlepše uspehe. Bil je še nekaj pozdravnih govorov, potem so pa odšli zorovalci na Spodnji trg k ogledu dispanzerskih prostorov.

Skladateljski večer P. šivica

Ljubljana, 26. februarja. V petek zvečer je imel v ljubljanskem radiu svojo skladateljsko uro, v kateri je prikazal nekaj pregled svojega skladateljskega dela. Pavel šivc. Za spored je izbral vrsto različnih solističnih in klavirskih ter drugih skladb. Zlato Gjungačeva je najprej zapela dve mladinski pesmi (Tri otrokove želje in Poštni predalček), zatem dve refleksivni (Impresija in Vra-

ta) ter končno še tri mladinske pesmi (Umrl je starček, Ljubim reči in Cveticke). Izmed vseh so bile najinteresantnejše Impresija, Tri otrokove želje in Umrl je starček. Njim, kakor vsem ostalim, je Gjungačeva dala mnogo topline in soka ter jih tako predstavila v najboljšem smislu. Po arhitektoniki pa so navedene šivčeve pesmi dovolj težke, pisane v sicer ne preostrem sodobnem načinu, pa komplikirane zlasti zavoljo intervalskih postopov in tudi mnogo zahtevajoče interpretacije. Izmed klavirskih skladb je šivc zaigral sam najprej štiri namenjene mladini, ki se uči klavirja: Rajanje, Zamisljenost, Uspavanka in Kolo. Po vsebinski zamisli zanimivo razvijajoče se skladbe so tehnično precej težke in potrebuje klavirski učenec nedvomno dokaj znanja, če jih hoče kolikor mogoče pravilno zaigrati. Razen teh

Protituberkulozni dispanzer v škofiji Loki

Otvorjen je bil včeraj, ko je imela Protituberkulozna liga občni zbor

Škofja Loka, 25. februarja. Današnji občni zbor Protituberkulozne lige je bil zelo dobro obiskan. Skupščino je ob desetih otvoril in vodil predsednik lige, ravnatelj Karel Sovre, ki je v uvodnem nagovoru toplo pozdravil sreskega načelnika g. Malešiča, zdravnika, med njimi še šefa-primarija Golnika dr. Roberta Neubauerja, dr. Grujiča, dr. Gregorčiča in dr. Savinška, nadalje predstavil gasilstva Planino, zastopnika učiteljskega Debeljaka, zastopnike vojske, cerkve, kulturnih in humanitarnih ustanov, direktorja Mlekarske šole inž. prof. Šabca, predstavnik industrije, med njimi ravnatelja Kmetiča, predsednika RK Blaznika itd.

Predsedujoči je podal izbrano sliko o delu. Članstva je bilo lani 698, zdaj jih je pa že nad 1000. Kakor iz poročila predsednika, tako je bilo tudi iz tajniškega poročila dr. Čavčeva razvidno, da je PTBC liga za škofjelški srez smotrno organizirana in vsesplošno zdravstvena socialna ustanova, ki je s svojim delom upravičila obstoj, pa tudi popolno zaupanje. Šole, občine, župni uradi, školska društva, RK, delavske organizacije, PD, tujske prometne ustanove, skratka vsi kažejo največji smisel za širokopotezno akcijo lige.

Liga je imela lani 287 opravih številk z nad 1000 dopis, pomoč je našla pri Zvezci, OUZD, industrijah, denarnih zavodih, društvi pa pri činu samem, tako da se je moglo od besed prestopiti k dejanjem. Šolska poliklinika in pa Zdrav-

stveni dom, ki oba že delujeta, sta plod štiriletnih prizadevanj Lige, ki ne bo opustila ničesar, da svoje delo še izpopolni in razširi. Liga je imela 37.707,03 din prejemkov in 32.689,50 din izdatkov, bodoci proračun pa predvideva 62.200 din dohodkov in 68.350 din izdatkov.

Po izglasovani razrešnici je spregovoril vodja Protituberkuloznega dispanzera dr. Savinšek. Dispanzer je imel doslej 100 obiskovalcev. Ena četrtina je bila res bolnih, ostali pa zdravi. Manjkata še temnica za slikanje in mikroskop. Po vzpodbudnih besedah govornika je bil izvoljen novi odbor, naker je stavil najagilnejši poverjenik lige g. Bakšič iz Retoč prodlog, naj bi se od vsakega državljanca pobiralo po 2 din za protituberkulozno borbo. K tej stvari je spregovoril tudi dr. Neubauer, rekoč, da bo o organizaciji borbe proti jetiki govoril tudi protituberkulozni kongres v Skoplju. Sprejet pa je bil tudi predlog, naj se zaradi enotnega nastopanja delegacije domači govori popreje obdelajo skupno pred zvezino skupščino.

Lema skupščina je bila s tem zaključena, nato pa je spregovoril dr. Neubauer, ki je analiziral težnje protituberkulozne borbe z vseh strani. Proglasil je ločki dispanzer za otvorjen, nato pa je bil sponočen sklep, da se dispanzerja ne poslužujejo lahko le člani, marveč tudi deca članov do 14 leta brezplačno. Dr. Kocijančič je opozoril na glasilo »Delo proti tuberkulozi, zaščitna sestra gđ. Boškinovala pa je že-

Umrl nam je najplemenitejši mož, oče, tast, stari oče, gospod

Ivan Vrančič

podpredsednik stola sedmorice v pokoju

Pogreb bo v torek, dne 27. februarja 1940 ob 1/5. uri popoldne iz hiše žalosti, Dolenska cesta 13, k Sv. Križu.

Sv. maša zadušnica bo v četrtek 29. februarja ob 7. uri pri Sv. Jakobu.

Venel se po pokojnikovi želji hvalno odklanjajo.

LJUBLJANA, dne 15. februarja 1940.

Rodbina

Vrančič, Klemenc, Bazili

DNEVNE VESTI

— Pošto osebe v Sloveniji. Nedavno je izšel »Stalež oseba ljubljanske pošte« direktorja. Sestavlja ga V. Bajuk. Stevilke so zbrane po stanju 1. januarja t. l. Uradniki in pripravniki so bili na področju ljubljanske pošte po § 45/1 24, pred letom pa 21; po § 54-2 525 (pred letom 511); po § 45-3 215 (1937); zamenikovi 343 (364); služiteljevi 391 (354) in omevničarjevi 131 (113). Skupaj je bilo torej 1. januarja p. t. t. oseba 1632, lani pa 1561. Stevilo uradnikov se je lani povečalo od 735 na 767 (37), vsega oseba pa za 71. To je vsakakor napredek v primeri z letom 1938, ko se je število oseb povečalo le za 8. Med uradniki in pripravniki je 449 moških in 313 žensk. Uradniške posle je opravljalo 1. januarja skupno 837 uslužbencev. Skupno število p. t. t. oseba je nekoliko večje kakor ga izkazuje stalež, ker je v prometni in tehnični službi stalno zaposlenih tudi nekaj omevničarjev. 1. januarja jih je bilo 42, a med njimi jih je 14 opravljalo uradniške posle. V tehnični službi so zaposleni tudi mehaniki z uradniško kvalifikacijo in nekateri čakajo že 9 let na prevedbo. 1. januarja lani je manjkalo na področju ljubljanske pošte direktorje po predlogu sistematizacije okrog 350 uslužbencev. 1. januarja t. l. je pa bilo še vedno 280 uslužbencev premalo.

— Silno nazadovanje izvoza cementa. Naša cementna industrija se vedno preživlja hudo krizo. To je treba pripisovati velikemu zmanjšanju stavbnih delavnosti v naši državi, ko se je začela evropska vojna in ko je bil nenadno skoraj povsem ustavljen izvoz. Kako silno je nazadovanje izvoza cementa po izbruhu evropske vojne, sprevidimo najbolje iz zanesljivih številk. Z 1. septembra je zelo trpela naša pomorska plovnica; največ cementa smo pa izvažali po morju. Septembra je bilo izvoznega samo 1816 ton cementa. Iz Dalmacije, medtem ko smo ga l. 1938 izvozili 12 tisoč 533 ton, izvoz se je torej ob začetku vojne zmanjšal približno na desetino izvoza pred letom. Nekoliko se je pa izvoz povečal oktobra, in sicer na 6247 ton, vendar je bil še mnogo nižji kakor pred letom. Tudi novembra se je izvoz povečal, ter je znašal že 12931 ton v vrednosti 4 milijone 254.000 din. Predlanskim je pa znašal izvoz novembra 18.786 ton v vrednosti 4.696.000 din. Cementarne so zaradi tega začele reducirati produkcijo že jeseni. Najprej je ustavila obratovanje cementarna »Split« ter odpuščala 700 delavcev. Za njo je ustavila obratovanje cementarna pri Omišu. Delo nameravata ustaviti še cementarni v Kaštel Sućurcu in Solinu, ker imata v skladišču velike zaloge neprodanega blaga.

— Združenje jugoslovenskih železniških prometnikov ustanovljeno. Železniški prometniki, ki opravljajo posle prometnih uradnikov in postajničarjev, pa nimajo odgovarjajoče položajne skupine, so se zbrali včeraj v Beogradu in ustanovili svoje združenje. Zbranih je bilo blizu 2000 prometnikov, med njimi delegati iz vse države. Za predsednika je bil izvoljen Nikola Kocanović. Združenje bo izdajalo tudi svoj list.

— Za zvišanje prejemkov monopolnih delavcev. V Nišu je bila včeraj anketa o položaju delavcev in delavk v monopolnih podjetjih v zvezi z revizijo pravilnika o delu in vprašanju zvišanja mezd. Zastopanih je bilo 24 mest po 74 delegatov. Ankete so se udeležili tudi zastopniki monopolnih delavcev iz Ljubljane. Medze naj bi se zvišale za 15 do 17 odstotkov. Pravilnik, ki ga je predložila monopolna uprava, nikakor ni ugoden za delavce v tobačnih tovarnah in tobačnih stanih, teh delavcev je okrog 40.000.

— Jubilej državne razredne loterije. Danes se je pričelo v Banjaluki zbiranje 39. kola Državne razredne loterije. To priključje je porabil ravatelj dr. Popović, da je dal zastopnikom beograjskih in zagrebških listov za javnost zanimivo izjavo, ker se s sedanjim 39. kolom zaključuje zadnja povojna emisija in 50letnica ustanovitve te uspešnega dela Državne razredne loterije. Ustanovljena je bila 21. aprila 1890 s posebnim zakonom. Samo po vojni je imela 550.5 milijona dinarjev čistega dohodka. Od tega je šlo za pospeševanje domače industrije in obrti 28,5 milijona, narodni invazijski fond je dobil 10,5 milijona. Ob ustanovitvi PAB je dala Državna razredna loterija 20.000.000 din. za kritje izrednih izdatkov je dala državi 27.000.000 din. za zgraditev palače ministrstva za gozdove in rudnike ter kmetijskega ministrstva okrog 10.000.000 din. Zbiranje bo trajalo do 7. marca. Premije bodo izrečane zadnji dan, in sicer dopolne premije 500.000 din, popolne pa 1 o. d. 2 milijona dinarjev. Zbiranje bosta prenašali obe radijski postaji v Beogradu.

— Pred zvišanjem najemnin v Zagrebu. Včeraj je imelo Društvo hišnih in zemljiških posestnikov v Zagrebu izredni občni zbor, na katerem je bilo sklenjeno, da se bodo najemnine povečale, če bodo povišane banovinske in občinske dajatve.

— Za nše izseljence. Našim izseljencem, zaposlenim pri kmetijskih delih, pa tudi v industriji v Nemčiji, je dovoljeno pošiljati na mesec domov do 50 RM prihrankov, in sicer na podlagi odloka nemškega kmetijskega ministrstva. To dovoljenje pa velja samo za delavce, ki so odpotovali v Nemčijo s predpisanimi listinami.

— 25 milijonov din za pasivne kraje. Ministrski svet je na svoji zadnji seji odobril izredni kredit v znesku 25 milijonov din za nakup ljudske hrane in živinske krme v pasivnih krajih. Kredite za nakup krme dobe v krajih, ki so bili prizadeti po uimih. Ministrski svet je odobril 3.000 brezplačnih tovornih listov za prevoz krme v pasivne kraje.

— Odpravljena uvozna carina na staro železo. Zaradi pomanjkanja surovega in starega železa za industrijsko predelavo v naši državi, so na pristojnih mestih sklenili odpraviti uvozno carino na staro železo in odpadke kositrne pločevine. Hkrati bodo znižali uvozno carino na uvoz surovega železa. Znižanje carine bo v veljavi do 1. junija.

— Novi upravnik podružnice Hipotekarne banke v Ljubljani. Poле upravnik ljubljanske podružnice DHB je prevzel dosedanjega upravnik podružnice v Sarajevu dr. Rija Vasiljevič, ki je deloval v sarajevski podružnici 23 let.

— Carinski dohodki. V drugi tretjini meseca so znašali carinski dohodki centralnih carinskih blagaj 21.522.755 din. skupno so pa znašali carinski dohodki v državi od 1. aprila lani do 20. februarja 857.247.579 din. Po proračunu bi morali

dohodki znašati 921.640.000 din. Primanjkljaj torej znaša 64.392.421 din.

— Podražitev bencina. Ob uvedbi prodaje bencina na nakaznice bo tudi podražitev bencina. Odhod za kontrolno cen bencinske mešanice je sklenil podražitev na svoji seji 21. t. m. Bencinska mešanica bo podražena za 20 par par litru. Podražitev upravičujejo s tem, da se je bencin v Rumuniji podražil od 1. januarja za 12 odstotkov. Podražitev bencinske mešanice bo po vseh iz Beograda uveljavljena 1. marca.

— Nov grob. V Novem mestu je umrla včeraj splošno znana in priljubljena gospa Frančiška Pegan, roj. Bizjak, v visoki starosti 87 let. Pogreb bo jutri ob 18. — Pokojniški blag spomin, žalujocim naše iskreno sožalje.

— Morje v Dalmaciji je bilo zamrznelo. Letošnja zima v Dalmaciji je nekoliko spominjala na razmere v polarnih krajih. Pristanisce v Senju je bilo večkrat podobno polarnim krajem. Valovi so bili zamrznjeni in led se je nakopil v čudovitih oblikah. Sest dni je bil Senj odrezan od sveta od morske strani, ker noben parnik zaradi burje ni mogel prispeti v pristanišče. Zaradi snežnih metežev pa tudi po kopnem pet dni ni bilo mogoče priti do Senja.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo jutrnja megla in zmeren mraz, čez dan večinoma jasno in toplejše vreme. Včeraj je znašala najvišja temperatura na Kurnboru 15, v Splitu 14, v Dubrovniku 13, na Rabu 11, na Visu 10, v Sarajevu 9, v Ljubljani 9,2, v Mariboru 7,8, v Zagrebu 7, v Beogradu 6. Davi je kazal barometer v Ljubljani 767, temperatura je znašala —1,8, na aerodromu —5,5 stop C.

— Nesreče. Delavcu Ludoviku Andolšku iz Gorice vasi je padel na levo nogo težak hiod in mu jo zlomil. — Posestnik Alojzij Sinkovec iz Tisovec je včeraj kopal gramoz, pa se je podslal nanj zmrla gornja plast, Sinkovec je dobil hude poškodbe na glavi in po rokah, utrpel pa je tudi notranje poškodbe. — Posestnik Jože Golob z Brezje v kamniškem okraju je včeraj izgubil s strehe sneg, pa je nenadoma izgubil ravnotežje in padel. Poškodoval se je na glavi in si pretresel možgane. — Delavca Martina Metelka je v tovarni na Jesenicah zgrabil stroj in mu odtrgal prste na levi roki. — Na posestnikovega sina Ljuzeta Groznika iz Zagorice se je prevrnil voznja in mu zlomil levo nogo. — V bolnico so včeraj pripeljali še 15letnega Marijana Bizilja iz Ljubljane, ki si je pri smučanju zlomil desno nogo, Pavla Pogarčarja iz Ljubljane, ki je padel s kolea in si zlomil nogo, in 8letnega železničarjevega sina Josipa Vrbeke iz Most, ki ga je tovariš med igro po nesreči udaril z železom po glavi in mu prebil kožo.

— Velika tatvina. V soboto ponoči je bilo v Subotici vplinjeno v pisarniške prostore tvornice čokolade in bonbonov Jos. Ruffa. Vlomilci so odnesli veliko železno blagajno, v kateri je bilo 300.000 din gotovine in 12 hranilnih knjižic z vlogami 1.200.000 din. Blagajno so odpeljali na sanh.

— Ogromna kmeta. Kmet Ivo Antunović je v petek v Konavljah ubil 160. cm dolgo in 7,20 kg težko kačo.

— Mrtev kmet na lovski puški. Zagonec tločin je bil storjen v petek ponoči v vasi Stari Mikanovec pri Vinkovcih. Mrtev je našli na njegovem vrtu za hišo 36letnega kmeta Josipa Jakšića. Ležal je na trebuhu, pod njim je bila pa lovska puška. Na čelu je imel globoko rano. Vse kaže, da so ga morilci sami položili na puško, da bi oblastva mislila, da si je kmet sam končal življenje.

— Smrtina nesreča. V kamnolomu v Vrapcu na Hrvatskem se je pripetila včeraj smrtna nesreča. Večji kamen je padel na glavo 20letnemu delavcu Josipu Lončariju in ga tako hudo ranil, da je kmalu izdihnil.

Iz Ljubljane

—lj Dr. Emil Stare umrl. V soboto je v Ljubljani nenadoma umrl odvetnik in posestnik dr. Emil Stare. Pokojnik je bil iz znane Staretove rodbine v Dobu pri Domžalah. Gimnazijo je dovršil v Ljubljani, pravne študije pa v Gradcu. Po študijah je bil v sodni praksi v Ljubljani, kasneje pa se je posvetil odvetništvu. Bil je znan kot odličen pravnik in najlubeznejši družabnik, ki je imel velik krmelj prijateljev in znancev. Bolehal je že delj časa na poopenju žil, vendar je bil pa še čil in krepak. Ko ga je pred dnevi bolezen hujše napadla, je šel v sanatorij, kjer je umrl kljub najvestnejši zdravniški pomoči. Pokojnik zapuščal šest otrok in sicer tri hčere in tri sinove, katerim izrekamo globoko sožalje. Pogreb blagega pokojnika bo danes popoldne ob 16. izpred mrliške veže v Slajmerjevi ulici, na pokopališče k Sv. Križu.

—lj Orkestralno društvo Glasbene Matice je na svojih koncertih temo svojega 20letnega delovanja izvajalo največ domačih skladb za godalni orkester. Tako smo slišali na njihovih koncertih skladbe Milheva, Benj. Ivavca, Premrla, Škerjanca, Lajovica, Adamića, Ukmarja, Arniča, Jeraja, Michla, Brnobića in drugih ter s tem predstavilo javnosti originalna slovenska dela za godalni orkester. V ponedeljek 4. marca bo v veliki unioński dvorani slavnostni koncert ob priliki društvene 20letnice in na tem koncertu bo krstna izvedba nove slovenske skladbe za godalni orkester, ki jo je napisal društveni dirigent in izredno plodoviti skladatelj L. M. Škerjanec. Naslov dela je »Svita v osmih stavkih«. Predprodaja vstopnic v knjigarni Glasbene Matice.

—lj Tri godalne kvartete bodo slišali na koncertu Ljubljanskega kvarteta v petek 1. marca. Na sporedu so: Mozartov kvartet v b duru, Zikov kvartet in Debussyev g mol kvartet. Ljubljanski kvartet tvorijo gg. Pfeifer Leon, Stanik Fran, Šušteršič Vinko in Müller Gustav. Koncert bo v veliki Filharmonični dvorani, začetek ob 20. Vstopnice v knjigarni Glasbene Matice.

—lj Vse posetnike nocošnjega koncerta Glasbene Matice ljubljanske v veliki unioński dvorani prosimo, da zasedejo pred 8. uro svoja mesta, ker želimo, da bi bil začetek točen. Izvajal se bo Presernov Sonetni venec kot kantata za soli, tenor, moški zbor in veliki orkester pod vodstvom ravnatelja Mirka Poljaka. Predprodaja vstopnic bo do pol 7. ure zvečer v knjigarni Glasbene Matice, od pol 8. ure dalje pa v veži pred unioński dvorano.

—lj Akademsko starešinsko društvo Jadrana obvešča svoje člane, da bo jutri 27. februarja ob 20. letnoročnici svojega glavnega odbora za pokojnega dolgoletnega

društvenim predsednikom Ivanom Vrandićem v posebni sobi restavracije Zvezde. Današnja seja glavnega odbora je odpovedana. Odbor poziva tudi članstvo, naj se udeleži pogreba pokojnega društvenega predsednika. Odbor.

Zdravnik dr. Logar Ivan

se je preselil

na Rimsko cesto 7-1.

(Cesta 29. oktobra)

in ordinira dnevno od 2. — 5.

—lj Kino Moste predvaja samo še danes ob 20. krasni film »Maškarada«. V glavnih vlogah Luisie Rainer, William Powell. Film je poln godbe, razen tega poje nesmrtni Caruso, o katerem govori ves svet, divne pesmi. Po znižani ceni din 3.50, 4.50.

—lj Okrajna organizacija JNS Ljubljana-Barje vabi svoje članstvo, da se udeleži pogreba zaslužnega člana g. Ivana Vrandića, ki bo jutri v torek ob 16.30 z Dolenjske ceste.

Sokoli! Posečajte in podpirajte Sokolski kino v Šiški!

—lj Jugoslovansko društvo za proučevanje in zatiranje raka, pododbor Ljubljana, bo imel 1. marca 1940 ob 18. v klubski sobi kavarn Union občni zbor. — Odbor.

Iz Celja

—lj Krajevna organizacija Legije koroških borcev v Celju je imela v nedeljo redno letno skupščino, na kateri je bil podan obračun o poizrtvalnem in uspešnem delu v preteklem letu. Krajevna organizacija ima 825 članov. Zborovalci so ponovili zahtevo, da se prizna koroškim borcem dobrovoljstvo. V novi odbor so bili izvoljeni naslednji gg.: predsednik Janko Brišček, I. podpredsednik Janko Wagner, II. podpredsednik Franjo Roš, I. tajnik Anton Mulej, II. tajnik Fran Jaušovec, I. blagajnik Viktor Kovačič, II. blagajnik Bazilij Jeras, odborniki Fric Mikeln, Danimir Pačnik, Josip Rajhman in Anton Repnik, namestniki Vinko Derča, Josip Kos, Alojz Kronovšek in Filip Snabl. V nadzornem odboru so: predsednik Matej Arnejc, odbornika inž. Dušan Rudolf in Ferdo Primec; namestnika Anton Dimec in Bogomil Kotnik.

—lj Celjska gasilska župa je imela v nedeljo redno skupščino, na kateri so bili izvoljeni v upravo naslednji gg.: starešina Konrad Golgranc, podstarešina Ivan Virant, tajnik Adolf Bervar, blagajnik Franc Dobovnik, odborniki Franc Kosir, Jože Kapus, Vinko Jordan in Ernest Tišler. V nadzorni odbor so bili izvoljeni Anton Kopriva, Josip Kozuh, Ivan Bucej, Ivan Praprotnik in Vinko Časl. Ker bo najbrž letos ustanovljena za konjiški srez, ki se spadal dostej v območje celjske gasilske župe, nova gasilska župa, je bil izvoljen za naslednika Ernesta Tišlerja iz Vitana Vrtačnik iz Dobrne, za naslednika Vinka Časla iz Drazje vasi pa Ivan Perker iz Braslovca.

—lj Požari v celjskem in konjiškem srezu. Na področju celjske gasilske župe, ki obsega celjski in konjiški srez, je bilo lani 58 požarov (nasproti 51 v letu 1938), in sicer 25 malih, 26 srednjih, 3 večji in 4 veliki požari. Škoda na zavarovanih poslopih je znašala 1.752.000 din, na nezavarovanih pa 127.000 din. Če bi ne bili intervenirali gasilci, bi se bila skupna škoda povečala na približno 13 milijonov dinarjev. Pri požarih pa se je zgodila 1 smrtna nesreča, doškodovanih pa je bilo 7 prebivalcev in 9 gasilcev. Zgorelo je 14 stanovanjskih hiš, 13 gospodarskih poslopj, 8 kozolcev, 2 skladišči, 2 sušilnici, 2 vinska hrama, 1 delavnica, 1 lesena koliba, 1 tovorni avtomobil in 1 železna cisterna, v kateri se je bil vnel svetilni plin. Statistika beleži tudi 7 zgodnjih požarov in 1 sobni požar.

—lj Na ljudskem vseučilišču bo predaval drevi ob osmih univ. docent dr. Fran Zwitter iz Ljubljane o pomenu francoke revolucije. Ponovno opozarjamo na to zanimivo predavanje!

—lj »Kovorstvo in lubezen« v celjskem gledališču. Mariborsko Narodno gledališče bo uprizorilo v sredo 13. marca ob 20. v celjskem gledališču Schillerjevo dramo »Kovorstvo in lubezen«. Predstava je za abonma. Neabontni dobio vstopnice v predprodaji v Sloimskovi knjizarni.

—lj Velik živinski in kramarski sejem bo v ponedeljek 4. marca v Vojniku.

—lj Umrl je v Celju v starosti 75 let trgovec in bivši hišni posestnik Franc Karbeutz.

—lj Zmaga gabrskih šahistov. Šahovski klub Gaberje je igral v nedeljo 12. t. m. v Trbovljah s Trbovelskim šahovskim klubom tekmo za prvenstvo Slovenske šahovske zveze. Tekma se je končala neodločeno s 4:4. Včeraj je bila v Celju revažna prvenstvena tekma, v kateri je zmagal Šahovski klub Gaberje s 4 1/2:3 1/2. Skupen rezultat je torej 8 1/2:7 1/2 za Šahovski klub Gaberje.

Snežne razmere

Poročilo Tujskoprometnih zvez v Ljubljani in Mariboru, SPD in JZSS

26. II. 1940

Kranjska gora 810 m: —6, barometer se dviga, jasno, mirno, 60 cm snega, sren, prisojno srenec, drsališče in sankalsko uporabno.

Podkoren 800 m: —3, jasno, mirno, 50 cm snega, osonce.

Dovje-Mojstrana 650 m: —2, jasno, mirno, 52 cm snega, skakalnica uporabna.

Pokljuka 1300 m: —5, jasno, mirno, 120 cm snega, prisojno srenec.

Kadoljica 470 m: —2, delno oblačno, 50 cm snega, osonce.

Bohinj-Sv. Jure 530 m: —2, delno oblačno, 80 cm snega, osonce.

Bohinj-Zlatorog 530 m: —5, jasno, 70 cm snega, osonce.

Dom na Komni 1520 m: —1, jasno, 150 cm snega, prisojno srenec.

Dom na Kravcu 1700 m: —3, jasno, 120 cm snega, prisojno srenec.

Koče na Veliki planini 1558 m: —2, jasno, 80 cm snega, prisojno srenec.

Polzevo 620 m: —2, jasno, 47 cm snega, osonce.

Bloke 900 m: —9, barometer se dviga, 43 cm snega, osonce.

Sodražica 550 m: —2, delno oblačno, 32 cm snega, osonce.

Sv. Lovrenc na Pohorju 853 m: —4, jasno, 20 cm snega, osonce.

Andy Hardy milijonar

Vesela in zabavna filmska burka
Danes ob 18., 19. in 21. uri.
KINO SLOGA — TEL. 27-30

Gosli vabijo

KINO UNION — TELEFON 22-21
Večerne predstave odpadejo zaradi koncerta!

SANJE O SVOBODI

Idiličen francoski film, ki se odigrava v zasneženih Alpah!
Predstave ob 18., 19. in 21. uri

Peca 1654 m: —1, jasno, 80 cm snega, prisojno srenec.

Ali sem prispeval za sokolski dom v Trnovem?

»MAŠKARADA«

Zopet cela vrsta sportnih prireditev

Včerajšnja nedelja je bila najbrž zadnja v letošnji zimi za zimski sport v nižinah

Ljubljana, 26. februarja. Včerajšnja nedelja je bila zopet bogata na sportnih prireditvah. Zimski sportniki izkoristajo ugodno vreme in so zlasti včeraj izbrali lepo nedeljo, najbrž zadnja v letošnji zimi za zimskie prireditve, vsaj v ožji okolici. V višje ležečih krajih pa bodo zaradi obilice snega mogoča tekmovanja še v marcu in celo v aprilu.

V Ljubljani smo imeli druge skakalne tekme na Mostecu, to pot pod okriljem in v organizaciji Smučarskega kluba Ljubljane. Že je kazalo, da bo šla prireditev po vodi, kajti v soboto je postalo že precej južno, a ponoči je zopet zmrzvalo in včeraj popoldne je klub južnemu snegu ob lepem solnčnem vremenu skakala mlada garda smučarjev, med njo tudi elita naših najboljših, na Mostecu. Med seniorji je zasedel prvo mesto Jože Nedoz 319,3 (23. 25. 25). Vidic Andrej 292,3 3. Poganič Tone (Bratstvo) 275,5 Favorit je bil sicer Karel Klancnik, ki je tudi skakal v krasnem stilu, a je pri enem skoku padel in je zaradi tega zasedel šele peto mesto. Med juniorji pa je nadarjeni Leon Bukovnik (Bratstvo) dokazal, da je res eden naših najboljših in je s 323,9 zasedel prvo mesto (22,5. 21,5. 24), drugi je bil Javornik Ivo 322, 3. Lokar, oba smučki klub Ljubljana Med subjuniorji pa je bil prvi Dornič Boris (Dovje-Mojstrana) 314,5. (19. 19. 18,5). 2. Jenko Jože in 3. Rogelj Albin (oba Ljubljana).

Organizacija prireditev je bila prav dobra. Skoki so se vrstili naglo drug za drugim. Skakalo je 48 tekmovalcev, ki so pokazali lepo znanje in tudi viden napredek tako da so bili številni gledalci, ki so napolnili pobočje in dolino Mosteca, prav zadovoljni.

Na Mrzlici in na Kriški planini do Sv. Katarine so bile včeraj tekme za prvenstvo LZSP v alpski kombinaciji. V slalomu so bili rezultati naslednji: 1. Mulej Tinček (I) 1:58,2. 2. Volter (Ljubljana) 1:58,9. 3. Mulej Miloš (I) 2:03,7. Tudi v smuku je Mulej Tinček zasedel prvo mesto.

SOKOL

—lj Ljubljanski Sokol sporoča vsemu članstvu tužno vest, da je v soboto preminul njegov dolgoletni in zvesti član dr. Emil Stare. Pokojnika bo društveno odposlano sprejelo na njegovi poslednji poti, ki jo bo nastopil danes ob 16. izpred mrliške veže v Slajmerjevi ulici 2 na pokopališče pri Sv. Križu. Vabimo članstvo, da se pridruži tej deputaciji. Zbirališče pred mrliško vežo. — Blagumu pokojniku bomo ohranili najlepši spomin, užaloščenim svojcem pa izrekamo iskreno sožalje. Slava spominu pokojnega brata!

Iz Slovenjgradca

—lj Pod zastavo Rdečega križa. V nedeljo dopoldne se je vršil občni zbor sreskega odbora Rdečega križa v okrajni hranilnici. Otvoril in vodil ga je predsednik dr. Pohar Maks, ki je podal kratek pregled dela v pretekli poslovni dobi. Predsednik se je v svojem poročilu spomnil umrlega člana dr. Razborca. V svojem poročilu je prečital poslanico kneginje Olge in osrednjega odbora RK o bodočih nalogah RK s posebnim ozirom na današnje čase. Vsi občinski odbori so z vso vnemo delali, da lahko pomagajo reševem v stiski. Posebno je treba omeniti odbor v Šoštanju. Skoraj pri vseh krajevnih odborih so bile ustanovljene šolske kuhinje, ki so nudile naši mladini hrano. Omembe vredno je delo šolske kuhinje v Velenju. Skupščina je z največjim ogorčenjem sprejela vest, da je moral zaradi političnih razmer prebiti z delovanjem najuglednejši in najpoizrtvalnejši občinski odbor v Smartnem pri Slovenjgradu, ker so mu metali polena pod noge in onemogočili vsako delo. Zlastno je, da tu na severni meji naše domovine razni politiki ogražajo delo organizacije in so se vrgli tudi na človekoljubno, v današnjih časih najbolj potrebno organizacijo RK. Skupščina je soglasno sklenila vložiti protest na najvišje mesto, da se popravi storjena krivica. Pri volitvah je bil izvoljen z g. dr. Poharjem na čelu stari odbor z malenkostnimi izpremembami.

—lj Podružnica SPD v Slovenjgradu. V nedeljo so bile smučarske tekme mladinskega oddelka SPD. Prijetno vreme in prišče sta privabila na Gmajno številne gledalce, ki so stremeli ob držnosti mladih planincev, ki so z veliko spretnostjo smučali skozi številna vrata, navpičnice in zanke. Proga za slalom je bila speljana po pobočjih od Grenerja do Markeča z višinsko razliko 138 m, ki so jo presmucali h kot najboljše v času 48 sekund Golgranc 64 sek. Kac, 76 sek. Križaj. Istega dne so odnesli tudi zmago pri tekmovalstvu v smuku. Proga je bila prijetno višeta, imela je tri vrata in je vodila z Rahtelovega vrha 666 m do Markeča z višinsko razliko 314 m. Pri čajanju je obvestil načelnik SPD vse člane mladinskega oddelka, da bomo prirežali oddel tekme vsako zimo. Tokratni zmagovalci pa dobe kot nagrado enodnevno oskrbo v naših planinskih postojankah in to v planinskem domu na Plešivcu (Uršij gori), v koči pod Kopo in v koči na Kromarjevem vrhu. Tehnični

sto s 5:46, drugi je bil Jerin (SK Kum) 5:51. 3. Kokalj (Lj.) 5:54. 4. Volter 5:56. V alpski kombinaciji je bil skupni plasman naslednji: 1. Mulej Tinček (I) 554,6. 2. Volter Kristl (Lj.) 566. 3. Magušar (I) 587. Ilirijan Tinček Mulej je torej postal prvak LZSP v alpski kombinaciji.

Na Pokljuki se je včeraj začelo tekmovanje za državno prvenstvo deklet v alpski kombinaciji s smukom na Lipnici Rezultati so bili naslednji: 1. Pernuš Polka (smk. Ljubljana) 1:49,3. 2. Heim Erika (Skala - Jesenice) 1:57,8. 3. Praček Lojzka (Gorenec) 2:16,2.

Pod Pohorjem je bil včeraj dopoldne smuški patrojni tek na 12 km. Vsaka patrulja je štela 3 tekmovalce in vsak je moral v nahrbtniku nositi 5 kg tovora. Prva je prispela na cilj patrulja SK Maribora v 1:11,29. 2. je bilo jeseniško Bratstvo v 1:16,53. 3. SK Železnica v 1:26,31. Bratstvo je poslalo v borbo svoje juniorje, ki so se častno odrezali.

Včeraj so se pričela tudi tekmovanja za prvenstvo hrvatsko-slovenske lize Ljubljana je šla v precej okrnjeni postavi v Sarajevu, njen prvi pomladni start pa ni bil preveč srečen. Njen nasprotnik saraevski Sask io je namreč odpravil kar s 5:0 (3:0). Klub visokemu porazu je pa Ljubljana predvedla zadovoljivo igro in rezultat ne odokovarja poteku igre, ker je bila Ljubljana zlasti v drugem polčasu v premoči in bi lahko zabila več golov.

Gradijski je v Zagrebu temeljito obračunal z Bačko, kateri je natresel 5 golov v mrežo, a Concordia je s svojim omamljenim moštvo presenetila z odlično igro. Uspejo ji je premagati Haška s 4:0. V Oseku sta si Slavija in Hajduk delila točke, tekma je ostala brez gola. V srbski lizi je BSK zmazal nad Vojvodino 5:0. Bask je odpravil Gradijskega iz Skopja s 3:0. ŽAK je zmazal nad Zemunom z 1:0. V Sarajevu pa je Slavija odpravila Jedinstvo s 6:1 in v Borovu je Bata zmazal nad Jugoslavijo z 2:1.

ŠAH

Iz Lšk-a

Ožji turnir je končan. Pokazal je lep uspeh in dober napredek udeležencev, zlasti v bolj premišljeni igri in večji turnirski rutini. Od kluba je zdaj odvisno, kako bo ta novi in dobri material izboljšoval, posredoval na večje teoretično znanje in ga vodil k doseganju, doslednejši igri. Predvsem bo treba poglobiti poglede v šahovski strategiji in v končnicah, ki so vobče in najdlje najšibkejša stran šahistov. Vse kaže, da bo letošnja sezona glede naraščanja še posebno rodovitna. V zadnjem desetletju bi se ji dala primerjati samo še ona l. 1934. Škoda je, da že letos niso mogli nadaljevati s turnirsko prakso še nekateri drugi mnogo obetajoči člani mladinske sekcije.

Pet igralcev si je priborilo vstop v glavni turnir in med temi so trije zmagovalci: Janežič, dr. Murko in Thurnher z 12 točkami od 15. Dr. Ivo Murko ima zelo solidno, dograjeno igro, ki jo bo v borbi z najmočnejšimi igralci gotovo še dvignil. Janežič kaže za svoja mlada leta skoraj prezele pozicijsko igro, tako da se je bati preenostranskega razvoja, če se bo kombinacijski igri preveč zavestno izogibal. Obeta pa, da bo kmalu med »kanonice«. Učitelj Thurnher je rutinarni naravni igralec in je njegov uspeh tem lepši, ker si ga je moral zaslužiti s številnimi vojnjami, pa vendar brez vsake anedra. Višnja gora je lahko nanj ponosna. Četrtri je z 11 t. Omladič, tudi obetajoči mladik, ki mu pa včas zmanjka srčnosti

Seja jeseniškega občinskega odbora

Občina bo gradila delavski dom in mrtvaško vežo

Jesenice, 25. februarja. V ponedeljek zvečer se je v mestni posvetovalnici vršila seja občinskega odbora, katere se je udeležilo 25 občinskih odbornikov. Na seji se je razpravljalo o važnih občinskih gospodarskih zadevah.

Sejo je otvoril in vodil župan g. Valentin Markez. Pred prehodom na dnevni red je občinski odbornik g. dr. Ivan Štempihar postavil nujen predlog, katerega nujnost je bila soglasno sprejeta. Ta predlog se je obravnaval na koncu dnevnega reda. Za predlog je glasovalo 8 občinskih odbornikov, proti predlogu 15, 2 odbornika pa sta se glasovanja vzdržala.

Občinski odbornik g. Cufar Andrej je predlagal občinskemu odboru v odobritev ponudbo inž. arh. Josipa Platnerja iz Ljubljane za izdelavo vseh splošnih in detajlnih načrtov, kakor tudi za izvršitev proračuna za gradnjo delavskega doma in mrtiške veže na Jesenicah.

Po ponudbi bi znašal honorar: a) za delavski dom din 34.650.—, b) za mrtiško vežo din 20.000.—; skupaj din 54.650.—. Projektant se obveže izvršiti brezplačno

vse detaje in proračune za notranjo opremo v obeh zgradbah. Ponudba je sestavljena po odredbah pravilnika o nagradah za dela pooblaščenih arhitektov iz leta 1929. ter je za predmetno delo primerna.

Občinski odbornik g. Cufar Andrej je obrazložil točko dnevnega reda podrobno in raztolmačil navzočim odbornikom priložene situacijske skice in idejne načrte. Občinski odbornik g. Novak Ciril je priporočal, naj bi se pri izdelavi načrtov za delavski dom mislilo na to, da bi se napravilo javno kopališče.

Občinski odbornik g. Zupan Tine je predlagal, naj bi načrt za delavski dom predvidel prostore za delavske organizacije in zborovalno dvorano.

K tem predlogom je stavil predsednik naslednji predlog:

Gradbeni načrti za delavski dom naj se napravijo po smernicah, ki jih bo projektant prejel od gradbenega odbora in od socialnega odbora občine. Namen občinskega odbora je, da se delavski dom postavi, zgradi pa naj se tak dom, ki bo ustrezal potrebam Jesenic.

Predlogi poročevalca in župana so bili s 22 glasovi sprejeti.

Podžupan in načelnik socialnega odbora g. Peter Arnez je poročal, da je občinska uprava že večkrat poskušala, da bi dobila v smislu pravilnika za izvrševanje proračuna ponudbe za nabavo posteljnine za mestno zavetišče. Ker pa dosedaj ni mogla dobiti ponudb, se predlaga občinskemu odboru, da pooblasti občinsko upravo za neposredni nakup posteljne opreme za mestno zavetišče.

Predsednik da predloga na glasovanje. Predlog g. Arneza je bil s 21 glasovi sprejet.

Za osiguranje domovinske pravice v občini Jesenice sta vložila prošnjo gg. Kikelj Anton in Fjedoranko Danijel. Župan je dal zadevni predlog na glasovanje. Bil je soglasno sprejet.

Nato so bile na razpravi socialne zadeve. Odobriti je bilo več računov za oskrbne stroške stroškovnih občanov, ki so se zdravili v raznih bolnišnicah.

Za redne mesečne podpore je prošlo več stroškovnih občanov. Odobrenih je bilo nekaj rednih mesečnih in nekaj enkratnih podpor najbolj potrebnim občanom. Nekaj pa je bilo zavrnjenih, odnošno ukinjenih, ker se je ugotovilo, da se prosilci lahko vzdržujejo s svojimi sredstvi.

Občina je razpisala pogodbeno mesto občinskega cestnega nadzornika. V razpisnem roku sta bili vloženi dve prošnji. Z 20 glasovi je bilo sklenjeno, da se za to mesto sprejme g. Triler Janez iz Zgornjih Sitenj, ki naj nastopi službo s 1. marcem 1940.

Iz Kamnika

Veseli dan ali Matiček se ženi. Naši marijivi delavci se v kulturno prosvetnem delu prav pridno razvijajo. Imajo delavsko knjižnico, ki razpolaga že s lepim številom knjig in se je člani prav pridno poslužujejo in pevsko društvo »Solidarnost«, ki ima vsako leto svoj pevski koncert, nastopa pa tudi ob raznih drugih prilikah. Sedaj so omenili še svoj dramski osek, ki nas je prav prijetno presenetil že v soboto s svojo kinstno predstavo »Veseli dan ali Matiček se ženi«. Igru so ponovili tudi v nedeljo popoldne. Ker je bilo obkharit vse zasledeno, jo na splošno želijo ponovijo še jutri 25. t. m. ob 4. popoldne. Ob tej priliki naj omenimo še, da razpolagajo s

prav dobrimi igralskimi močmi in je vmes tudi par pravih igralskih talentov. Če upoštevamo še da so to ljudje, ki ves dan težko delajo in tudi taki, ki so nad 1 uro oddaljeni iz Kamnika, pa so imeli voljo večer za večerom prihajati k vaju, da so igro temeljito naštevali, jim moramo priznati, da se v svojem prizadevanju po izobrazbi in v svojem kulturno prosvetnem udejstvovanju ne ustrašijo truda in žrtve. Vse to še močno poveča njihov uspeh. Igrajo v prostorih Delavske knjižnice na Grabnu, kjer so si sami napravili oder in opremili dvorano, da se počutijo kar prijetno. Našim marijivim delavcem vse priznanje, javnost pa naj jih podpira v njih plemenitem prizadevanju.

LIPSKI POMLADNI SEJEM 1940.

od 3. — 8. marca

in častni zastopniki:

Ing. G. TÖNNIES, Ljubljana, Tyrševa 33 — Telefon 27-62.

JOSIP BEZJAK — Maribor, Gosposka ul. 25. Telefon 20-97.

10% popusta na nemških izdelkih, znatni popusti v drugih državah.

Vsa pojasnila dajejo:

ZVANIČNI BIRO LAJPCŠKOG SAJMA BEOGRAD, Knez Mihajlova 33.1.

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din.

Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznava.

RAZNO

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din.

CONTINENTAL

ugodne mesečne obroke

Ivan Legat

Ljubljana, Prešernova 44, Maribor, Vetrinjska 30

V NAJEM

oddam restavracijo hotela »Triglav« na Jesenicah. — Marija Orašem. 645

ZA VSAKO PRILIKO najboljša in najcenejša oblačila si nabavite pri

PRESER Sv. Petra cesta 14. 644

CEPLJENO TRSJE prvorazredno — dinar komad, divjaki korenjaki, sadno drevje nudi Šihor Franjo, Zamušani, Sv. Marjeta, Moškanjci. Zahtevajte seznam! 644

LA OREHOVA JEDRCA 10 kg din 200.—. Zajamčeno sveža jajca, 720 kom din 800.—, 120 komadov din 140.— franko podvoz razpošilja G. Drechsler, Tuzla. 653

PRODAM

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din.

KUHANO KRAVJE MASLO razpošilja S. SENCAR, Mala Nedelja. 647

LA SUHE ČESPLJE debele 100 kg din 450.—, 50 kg din 235.—, 10 kg din 58.—, franko voznina razpošilja: G. Drechsler, Tuzla. 642

PREMOC KOKS - DRVA

audi

L. POGAČNIK

BOHORICEVA 6 — TEL. 20-59

Postrežba oreznobna

OREHOVA JEDRCA sortiran cvetlični med in melico dobite najceneje v

MEDIARNI Ljubljana Zidovska ul. 6. 501

PRODAM

stoječ javorov in češnjav les ter seno in slamo Rakovec — Notranje gorice 8, Brezovica. 652

NOVA HIŠA dve sobi, kuhinja, pritlikline, lep vrt, napredaj zaradi odpotovanja. Anton Cater, Brežice 106. 651

POUK

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din.

Strojepisni pouk

(desetprstni sistem) Večerni tečaj, oddelki od 17. ure zvečer dalje za začetnike in izveščance. Pouk tudi po diktatu. Novi tečaj se prične 4. marca. Šolnina nizka. Največja strojepisnica s 40 pisalnimi stroji raznih sistemov — Vpisovanje dnevno do 8 ure zvečer Christofor učni zavod, Domobrnska c. 15, tel. 48-43. 640

KUPIM

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din.

POZOR! Kupujem in prodajam rabljene čevlje in moške obleke ter stare cunje. Klavžer, Vošnjakova ul. 4. 632

Neizmerno užaloščeni sporočamo, da je naš iskreno ljubljeni, nad vse dobri soprog, oče, stari oče, brat, tast in stric, gospod

dr. Emil Staré

odvetnik v Ljubljani in rez. kapetan I. klase

danes opoldne ob 1. uri v 64. letu starosti po daljši bolezni mirno in previden s tolažili sv. vere Bogu vdano za vedno zaspal.

Pokopali ga bomo v ponedeljek, dne 26. februarja 1940 ob 4. uri popoldne izpred mrtiške veže, Štajmerjeva ulica 2, na pokopališču k Sv. Križu.

Blag mu spomin!

LJUBLJANA — VIŠNJA GORA — LOGATEC, 24. febr. 1940.

Zalujoči ostali

Brez posebnega obvestila.

Umrli nam je naša draga mama, stara mama, tačka, teta, gospa

Frančiška Pegan

roj. Bizjak

po kratki bolezni, previdena s tolažili svete vere, v 88. letu svoje starosti.

Na njen zadnji dom jo spremimo v torek, dne 27. t. m. ob 4. uri popoldne.

Priporočamo jo v molitev!

NOVO MESTO — GABRIJE na Vipavskem, 25. febr. 1940.

MARIJA TURK — hči; JOSIP TURK — zet; JOŽA — vnukinja KRISTINA PEGAN, ALOJZIJA SORTA, Marija, SREČKA POLJŠAK — nečakinje, in ostalo sorodstvo.

Vladimir Rijavec:

Pogled nazaj

»Skodali... Tako lepe imaš...«
»Res?« — V očeh dve topli iskrici.
»Mhm! Zlati so! Pravi pravači zlati!«
Sklanjaja se k cvetkam, ki jih je vse polno v travi. Tudi v najnižih pesteh se jih je nabralo... In ni dosedaj še nobeden potožil, da ga je zabolelo, ko sva prešpinala nitko, ki je nanjo pritrjen cvetoč žvotek... Kot da se nama ponujajo: Daj, vzemi še mene s sabo... domov v toplo sobo... v kristalno posodo, kjer ni hladnih pomladnih noči... kjer se mi ne bo treba bati pekoče siane!

»Misiš da so res zlati?«
»Ali prav zares! Nič ne lažem!«
»Potem nočem uhanov!... Nočem jih, ne!... Veš: tu ti imaš plave očke! Da, plave!«
»Ti pa se lepo smeješ! Kakor mala Muki!... Jamica se ti dela v desnem lcu.«
»Mhm! Zato veš, ker mi manjkata tam dva zobka. Pogledaj!«
»Uuuu!... Kot kri rdeče ustnice...!«
»Ti tudi!«
»Lepo obleko, seveda...«
Jaz tudi. Le kratke hlače da nosim in se zaradi tega ne bi mogla omočiti z mano. Ne, nikakor!
»Zaradi hlače?«
»Mhm! — Zlatolasa se smeji.
Pa nič!... Ali če imam jaz kratke hlače, nosi ona kratko krilce... Se preveč

kratko! In z otroci ne kanim... In brez klobuka da se razkazuje! Sploh pa da se nisem zadosti močan... Ona se manj!
Da žalujem! Umazane roke in pod nohti nič koliko črnega...!
Kar! A njej visi vedno svečka iz nosa! Dolga in lepo rumena...!
Butico kakor krompir!
Krevljasti noge!
Papigini nosi!
Lase kakor slama!... Točno: kakor slama!

Kot volna, pa ne slama! In baržunasto kožo! Vsi trdijo tako, naj si zapomnim enkrat za vselej!... Sploh pa ni, da bi se prerokala s smrkavcem!
Niti jaz s smrklo!
Solze. Buuu-uu-uuu! Da ni smrkla, marveč gospodična... Buuu-uu-uuu!
Odhaša. Uganil sem mamu, v katerem ušesu ji zvoni, pa...
»Zlatolasa!«
»Pusti me!«
O! Kolikor je zrekla ona meni, toliko sem ji vrnil. Ne več ne manj... in je bila ona, ki je začela! Gospodična, ph!... Da sem slutil, bi se bil rajši lotil »Martina Krpana...!
Počasi, počasi prestopa s ruše na ruho. Gospodična se boji za čevljičke...! Čemu je nedej obšla? Mar meni, da jo bom prosi odpuščanja? No, to se moti! Naj rajši pomisli, kdo je kriv... kdo je začel! Ha, jaz se ne!

Obrnila se je. Prst v ustih... tudi za

solze sem prepričan, da se še niso posušile. Par besed.

Ne razumem je; cel travnik naju deli... Prosim?

»A med?... Nanj si kajpak pozabil, hm?«

Križev pot bi mi bil ljubši od nekaterih domačih nalog, posebno onih iz stavne analize — pa prav danes, ko me čaka še toliko važnega, smo jo morali dobiti! Uh! Morija!

Zeman stikam za povedkom, prilastkom, za povednimi dočlili. Ni papirna, da bi mi malo, vsaj malo, pripomogel... ni ga in ni mamie, a v meni kot da je vse zastalo, kot da so se pokvarile, jenjale gibati tiste priprave v glavi, v možganih, tam za čelom nekje... kot da je prenehala živeti tista mehka rožnata tvar, ki je razen kokoljke, še n'sem videl.

Noče mi izpod rok za nalašč noče, in vem zakaj! Z veselo družino sem se dogovoril, da se, ob petih že, sestanemo... Hm! Bi se rad obširnijeje izpovedal, ali sem prišel, da ne bom zmal nobena, dokler si ne bomo na jasmu: bo-li stvar uspela kakor želimo... ali nemara izpodletela kot maršalkatara dosej. Niti besedi... To pa to: obeta se veliko prave nočeno! Ljudje bodo strmeli... in kar se obudovanja tike... Zares stajajo!

Pod kuhinjsko omaro sem ga stlačil, da-leč podno. Je Editov naprimerno lepši — iz svilenega papirja! — pa je zato moj trpečejši, cenejši. In če nameravamo

Jugoslovensko napredno akademsko starešinsko društvo Jadran

javiša z globoko žalostjo, da je umrl njegov dolgoletni predsednik, gospod

IVAN VRANČIČ

predsednik viš. dež. sodišča v pok.

Plemenitega pokojnika ohranimo v častnem spominu!

LJUBLJANA, 25. februarja 1940.

ODBOR

zgraditi ogromnega, najmanj deset metrov dolgega in pet metrov širokega, kaj pa denar, ha? Za toliko svilenega papirja niti Edi ne premore! — Majhen je, seveda je majhen, ki ga skrivam pod omaro — ali vedjega bi takoj iztaknila mama, zato mora biti majhen. Prisega mi karsikoli!

Ob petih... sedaj pa je pol petih. Bi moral pohiteti, čakali me gotovo ne bodo... Povedno dočlilo... Časa? Načina? Hm! Karkoli napišem, se mi ne ujema! Se trkam po čelu: naj se vendar prebude ljubeznivi možgani — se bodo že odpočili in se naspali ponoči! — naj se me usmilijo ter hitreje kakšno pošteno misel! A nič!

Venomer pogledujem na uro. Odrezano tiketka in brez prestantka; njena kazalca — daljši hitreje, krajši počasneje — merita čas in ga potiskata v pozabo, ne meneta se zame, ki bi ju rad poprosil, n'kar tako slepo in brezvrčno! V šoli so nam povedali, da je ura pravična, in jim verjamem, daš sam čisto prepričan o nasprotam. Hi ti, kadar doživljam kaj lepega... hiti zvečer, ko mi smanjkuje čas, ko čitam in se mi še ne ljubi v posteljo... hiti, kadar imam na vesti ta ali oni greh in mi je mama na sveto objubila, da ga bo razodela papanu, ko se bo vrnil iz službe... se vleče po posteljo v šoli... tudi pred pramočid, ko se pečejo potice. Vsa kuhinja diši po njih... rajsko, nebesko diši, da se mi cedijo aline. Pogleduje mama budilko — le uro, ne več ne manj, ji sme gol-

cati vročina, sicer bi se prepekile in zbogom užitki... pogledujem tudi jaz, a stvarca s dvanaestimi številkami ter dve-ma kazalcema kot da se boji za tistih par... za borih šestdeset m'nuti! Vendar verjamem gospodu učitelju, ura je pravična. Meri čas in ga meri vsem enako... ga meri, če jo opazujemo ali ne.

Tik — tak — tik — tak — tik — tak! Nemirna je... in kakor je čudno sestavljena, je dobro preračunana. Natančno! Zobjček preveč, zobček premalo, ščepec prahu... in že je vse narobe. Se vstavi in nič ne pomaga dobrodušno prigovarjanje, nič ne kor'sti, če jo nagibaš, jo postavljaš na glavo in stresáš — spodetka obzirno, potem okrutno... nobenega uspeha, če jo še tako navijaš! Ob takih dneh zapozni mama s kosilom, z večerjo... ali tirjam v šolo po malo dane izpraženih cestah. Res, nič ne pomaga ne to ne ono. Jo lepo zavje in k urarju z njo!

Pa ne vedno. Kadar je papa dobre volje, pljune v roke. Budilko med kolena, jo odpre zadaj... uh! kolea, da se človeku zavrti pred očmi! Uj! same druge za drugim. kazalce tudi, zloži drobnarjro previdno na mizo in ne smem s presti prebiti. Da ne zaupa »takim fantičem! Prepriha sleherni »družbo, tu pa tam malce popili, potolče... dobro zalije s oljem in se potem mramša še ves teden jezi, da ji je zamastil prt ali mizo in bo imela d'ia. Kolikor ni vred-nih deset budilk, Ali se takdi dnevi zunim-vi, nekako prazni, vsaj zame.

Katera bolezen nas uničuje?

Kdaj bomo lahko govorili o moralni bolezni, ki gloda na kreninah našega narodnega telesa?

Ljubljana, 25. februarja

Že ob mnogih prilikah in tudi na letošnjem zasedanju banskega sveta smo slišali porazna poročila o padanju rojstev v Sloveniji. Med podeželskimi okraji je padanje rojstev največje v okrajih Murska Sobota, Logatec, Radovljica, Laško, Ljubljana-okolica in Celje-okolica. Socialna bolezen padanja rojstev je močno zajela naše meščanstvo, globoko se je vgnezdila med deavstvom in sega v mnogih krajih tudi že po kmetu. Prirastek prebivalstva v Sloveniji je bil pred 10 leti s prirastkom v ostalih delih države v razmerju 1:14. L. 1937. pa samo še v razmerju 1:20. Ob zedinjenju je imela Slovenija skoraj 9% prebivalstva Jugoslavije, danes ga ima komaj še 7,7 odstotka. V dobrih 20 letih smo Slovenci izgubili mnogo od svojega številčnega pomena v državi. Od nekake ene enajstine smo padli na eno trinajstino jugoslovenskega prebivalstva. Je to socialna bolezen, ki gloda na deblu našega narodnega telesa, je pa tudi moralna bolezen, ki spodjeda zdrave korenine našega naroda.

K vsemu temu moramo takoj pripomniti, da je odstotek slovenskih kmečkih in delavskih pa tudi meščanskih mater, ki zaradi moralne bolezni nečesto rodijo, temveč uničijo plod svojega telesa, preden se rodi, zelo, zelo majhen. Pojav padanja rodnosti v Sloveniji je v glavnem socialno in gospodarsko vprašanje, kakor kažejo vsa proučevanja tega problema. O resničnosti te trditve pričajo zlasti vsa proučevanja Unije za zaščito otrok. Kmečke in delavske matere umirajo svoj plod, ker jih je groza ob misli, da bo rojeni črviček, če takoj po rojstvu stradal in moral doraščati v umazanih, mrazu in bedi.

Jugoslovenska zveza je v svoji anketi o položaju babic zastavila vprašanja tudi o položaju poročin. Podeželske babice vedo še največ o tem, kako rode

naše kmečke matere. Ta anketa pravi, da je potrebna kmečkim materam nujna in izdatna pomoč. Odgovorilo je 53 babic. Kot kraj poroda navaja od vseh 53 odgovorov samo samo — 12 odgovorov. Kuhinjo ali sobo, ki je obenem kuhinja, omenja kot kraj poroda 22 babic. Hlev, skedenj, šupo omenja 14 babic. Porode v kleti omenja 1 babica in ena iz Maribora vagona in barake. Iz črnošnje javlja tamošnja babica porode v gozarskih kolibah »brez vsega«. Porode na prostem, v gozdu, na cesti omenja 8 babic.

V 41 od 53 dobjenih odgovorov je kraj popolnoma neprimeren. Enako porazno so odgovori na vprašanja glede ležišča, perila, strokovne pomoči, prehrane in oblike novorojenčkov. Naravnost strahotna so poročila babic glede nege novorojenčkov, ki so zaviti v umazane cunje, ki jim matere dajejo žganje in vino in mak, da jih pomirijo. Neka babica iz okolice Ptujске gore piše:

Porodnice so po večini viničarke in poljedelske delavke. Rode v sobi, kuhinji, kleti, v gozdu, v šupi na senu. Od 22 porodnic so imele samo 4 dostojna ležišča, druge pa slamo, malo perila, blazine so redke. Za otroka največkrat nimajo ničesar pripravljene. Največkrat ni otroka v kaj zaviti. Babica ga zavije v svoj predpasnik ali v brisačo. Dojiti matere nečesto, ker same nimajo kaj jesti. Otrokom dajo dudo, vino in mak.

V takih razmerah nam postane velika umrljivost naših dojenčkov razumljiva. Prirastek slovenskega prebivalstva v državi pada predvsem zaradi velike umrljivosti dojenčkov in šele v drugi vrsti zaradi umetnega splava ter morda šele v tretji ali četrti zaradi »moralne bolezni«, in še to samo v mestih.

Pretrpeteljve so prošnje mater za najpogostejše, kar potrebuje otrok ob rojstvu. Jugoslovenska unija za zaščito otrok, sekcija za dravsko banovino, je začela zbira-

ti denarna sredstva za Fond za otroške košare; košare naj bi dobile matere, ki si ne morejo nabaviti najpotrebnejšega za novorojenčka. V kakšni bedi, strahu in trpljenju pričakujejo in rode naše matere, pričajo pisma, ki so jih matere pisale Uniji v prvih dneh uvedbe akcije za otroške košare.

Matere pišejo: Ne bom ga imela kam položiti ne v kaj zaviti. — Za otroka, ki ga pričakujem, nimam niti enega kosa perila in ne vem, v kaj ga bom zavila. — Pošljite mi kako plenico. — Vas ponižno prosim, da bi mi pomagali do perila. Moje je brezposeln. V nekaj tednih bom rodila. — Rodila bom tretjico. Živim v bedi. Prosim za kakšno plenico ali srajčko. — Osem živih otrok imam. Zadnji otrok je bil rojen pred 14 dnevi. Pokojnina znaša 170 din mesečno. — Sem mati šestih otrok, najmlajši je šest mesecev star, nimam niti ene plenice. — Težko mi je ob misli, da bo otrok zaradi pomanjkanja zaostal. — Usmilite se me, podarite mi nekaj, da bom vsaj nedolžnega otročka lahko zavila v toplo. — Ne prosim novega, dobro je staro. Nekatero noč sem že prečela v skrbi, odkod dobiti denar, da bi kupila najnujnejše za svojega otroka, ki ga pričakujem.

Moralno bolne matere ne bi mogle tako prositi. Unija je dobila 167 prošenj za otroške košare, zbrala je samo sredstva za 38 košar in jih poslala najpotrebnejšim materam.

Ko slovenske matere ne bodo več rodile v kletih, na cesti, v kolibah, ko ne bodo več zavijale novorojenčkov v umazane cunje, ko jih ne bodo več mirile z vinom in žganjem, ko ne bodo več videle, da njih otroci hiraajo in počasi umirajo v bedi in pomanjkanju, tedaj bomo lahko govorili o moralni bolezni naših mater, če bodo tudi potem statistike pokazale, da rojstva še vedno padajo.

kraje. Predsednikove besede so bile sprejete z velikim odobravanjem. O delovanju društva v minulem letu je poročal tov. Krpač. Organizacija šteje 248 članov in je imela lani več sej in sestankov. Delo organizacije je bilo usmerjeno v izposlovanje namestitve raznim brezposelnim tovaršem. Glavno delo odbora pa je bilo postavitev večinskega spominskega križa vrh Uršje gore. Železni križ je izdelan na dvojnem podstavku, v katere so v marmornate plošče vklesana imena padlih in umrlih koroških borcev organizacije Slo-

venjgradec, Guštanj in Sočanj. Po blagajniškem poročilu je podal obširno poročilo delegat glavnega odbora iz Ljubljane, ki je občni zbor obvestil o vseh tekočih zadevah in stremiljenjih glavnega odbora. Izvoljen je bil stari odbor s predsednikom dr. Poharjem ter tajnikom Krpačem in blagajnikom Juvanom na čelu. Po izvolitvi delegatov za glavno skupščino je zaključil predsednik občni zbor, ki je dokazal, da se narodna zavest naših koroških borcev v ničemer ni zmanjšala.

Sibelius komponira med bombami

Zdaj ustvarja v bližini finske prestolnice večko skladbo, ki bo posvečena finskim junakom

Slavni finski komponist Sibelius, avtor znanega »Žalostnega valčka« in himne »Finlandia«, komponira med eksplozijami letalskih bomb veliko skladbo, ki bo posvečena finskim junakom. Delo je skoraj dokončano, kompozicija je nastala v zadnjih mesecih v pribežališču slavnega komponista v bližini Helsinkia.

Sibelius je že 74 let star, a je živ in del. Odklonil je vsa povabila, s katerimi so ga prijatelji in oboževalci oblegali takoj po pričetku vojne med Finci in Sovjetsko Rusijo, da bi odpotoval v inozemstvo na varno. Sibelius je svoje čudovito domovino prikazal v skladbah, ustvaril je umetnine, ki so kakor otožne sape, ki vejejo po finlandskih gozdovih, kakor pesmi, ki jih pojo tisoči in tisoči studentov ob finških jezerih.

Ne bom zapustil Finske, je odgovoril na vsa povabila Sibelius. Mar je ne branijo Finci? Popolnoma jim zaupam in zaradi tega bo moje morda zadnje veliko delo dokončano na Finskem v Helsinkiu.

Nekaj mesecev pred izbruhom vojne se je Sibelius preselil iz svojega samotnega doma na deželi v glavno mesto Helsinkia. Ustregel je prošnjam prijateljev ter prekinil svoje samotarsko življenje daleč od kulturnega središča finskega naroda. Na-

jel si je v Helsinkiu stanovanje in tu ga je zalotila vojna. Eksplozije sovjetskih letalskih bomb čudovitega starca niso motile pri delu. Končno pa je postalo bivanje v glavnem mestu le prenevarno in zato se je Sibelius preselil zopet v samotno hišo v okolici Helsinkia. Tu je bolj na varnem in tudi več miru ima pred sovjetskimi bombami.

Nesteta priznanja je že dobil Sibelius iz vsega kulturnega sveta kot eden izmed najbolj značilnih ustvarjalcev in kulturnih predstavnikov malega finskega naroda. Med pismi, ki jih Sibelius hrani kot spomin na svoje oboževalce, je tudi pismo Grete Garbo, ki je komponistu pisala, da ga obožuje in da ji je najbolj pri srcu »Valse triste«. Kačarkoli ima Grete Garbo vlogi, v kateri mora tudi jokati ali globoko ganiti partnerja, morajo zaigrati Sibeliusov »Valse triste«. Tisočkrat ga je že slišala, a še vedno ji pridejo ob zvokih tega valčka solze v oči.

Eksplozije bomb, ki padajo na Helsinke, se slišajo do samotne hiše, v kateri sedaj prebiva Sibelius. Nedavno je letalska bomba eksplodirala v bližini te hiše. Šipe so popokale Sibeliusa, pa je zaprl oknice in je delal napreje, ne da bi rekel besedice.

Geniji na polju matematike

Nekaj primerov presenetljive nadarjenosti za matematiko

Za prvi računski stroj lahko smatramo človeške možgane, ki na praktičnem potrebam kmalu niso zadoščali in tako so nastali mnogi računski stroji. V zgodovini so se pogosto pojavljali geniji, izredno nadarjeni za matematiko. Italijan Giuseppe Inaudi je znal na pamet pomnožiti dvoje dvanajststestnih števil. To težko matematično nalogo je rešil v 17 sekundah. Navaden človek bi rabil za to v najboljšem primeru nekaj minut, pa je še vprašanje, če bi bil rezultat pravilen. Genij Inaudi se pa ni nikoli zmotil, čeprav ni rabil ne papirja ne števila.

Znameniti in abnormni računarji so se pa pojavljali tudi med neizobraženim ljudstvom. Omenja se pastir iz Neuville Roy Henry Mondeaux, rojen leta 1825. Fant je znal komaj čitati in pisati, pač pa je bil za matematiko naravnost presenetljivo nadarjen. Različne matematične probleme je reševal igrice. Nemec Heinhaus je znal najti brez vsake težave kvadratni koren vseh števil do osemstestnih in še označiti ostanek. Če ga je kdo vprašal, koliko sekund je že na svetu, je odgovoril v petih sekundah. Tako hitro je znal preračunati leta svoje starosti v sekunde.

Večkrat se pojavijo genijalni računarji že v zgodnji mladosti, že v otroških letih. Tako je bilo z Angležem Hoakesom, ki je zaslovel kot matematik že s šestimi leti. Njegova posebnost je bila množenje. Brez vsake težave je odgovoril recimo na vprašanje, koliko je 93.627 x 7/4. Neki drug Anglež je zaslovel kot matematik, ko mu je bilo 9 let. Zmotil se ni nikoli. Ko je postal pozneje narodni poslanec, je bil strah vseh finančnih ministrov in finančnih odborov, kjer je neizprosno odkrival vse napake v njihovih kalkulacijah.

Nekaj posebnega je bil Anglež Wallis, soustanovitelj angleškega kraljevskega matematičnega društva v Londonu. Njegovi možgani niso poznali počitka. Celotno spanje se je ukvarjal s fantastičnimi računskimi nalogami. Tako se je večkrat dogodilo, da se je zjutraj prebudil in takoj diktiral vsoto iz petdesetstestnega števila, ki jo je bil izračunal v spanju. Leta 1840. je vzbujal splošno pozornost v Hamburgu Zaharija Dase s tem, da je na pamet množil stotomesta števila.

Tu je treba omeniti, da so bili vsi ti genijalni računarji večinoma zelo malo iz-

obraženi. Samo nekateri med njimi so se ponašali s splošno izobrazbo. Tak je bil sloveči švicarski matematik Euler, ki je bil obenem genialen fizik, kemik, botanik in mediciner. Razen neštetihi datumov, vzorcev in imen je znal na pamet tudi dolge vrste citatov in besedil. Mnogo teh matematikov je nastopilo na raznih ekskluzivnih ali kabaretnih, kjer so se producirali s svojimi možgani, kakor se producirajo rokoborci s svojimi mišicami. Zdal so jih pa izpodrinili računski stroji, ki rešujejo najtežje matematične naloge, ne da bi reflektirali na slavo.

Največja farma morskih prašičkov

Največji rejec morskih prašičkov na svetu je nedvomno podjetni Forlano Labadie iz Santa Cruz v Argentini. Pred štirimi leti je kupil svoji ženi 35 morskih prašičkov, zdaj ima pa že veliko farmo, kjer redi nad 10.000 teh ljubkih živalic. V modernih hišah skrbe za tisoče morskih prašičkov strokovno usposobljeni čuvaji, ki strogo pazijo na to, da se živalce dobro rede. Prodajajo jih namreč po velikosti.

Labadieva farma dobavlja največ morskih prašičkov laboratorijem, dalje rudnikom, kjer jih uporabljajo za ugotavljanje plinov, pa tudi zasebnikom, otrokom in naposled restavracijam. Njihovo meso je boljše od kurjega in Labadieva žena pravi, da je to prava poslastica. V kmetijskih tovarnah, kjer izdelujejo kozmetična sredstva, rabijo obrbite trbuščke morskih prašičkov, nežeše od ženske polti, za preizkušnje svojih izdelkov. Če izdelek ne povzroči nobene ranice, je usposobljen za damsko porabo.

Iz Kranja

— Obnovljeni orkester Narodne čitalnice je pričel z rednimi vajami pod vodstvom g. inž. Gregorinčiča. Javnosti se bo predstavil pri uprizoritvi Cankarjeve komedije »Za narodov blagor« z igranjem med omori. Vodstvo vabi vse tiste, ki obvladajo kak instrument, k pristopu.

Gostilničarji škofjeloškega okraja

Ustanavlja se merosodni urad — Novi predsednik Anton Hafner

Škofja Loka, 25. februarja.

Po starem običaju so se gostilničarji škofjeloškega sreza tudi letos zbrali v ponedeljek v velikem številu v salonu pri Kavčiču k svoji letni skupščini. Ob devetih jo je otvoril Kavčič Ivan, potem na so poročali funkcionarji združenja. Iz poročil je razvidno, da je združenje tudi lani zvesto stalo na branju stanovskih pravic in teženj. Združenje šteje 103 izvršujoče članke, 63 pomočnikov in 23 učencev in učenk. Potem, ko so se vsi navzoči obširno porogovorili o takšnih in davičnih predpisih in o pojavih, ki zavirajo zdravo gostinstvo, je podal osobito lepo poročilo delegat Petelin, poročal pa je tudi osek, ki si je nadel nalogo, da pripravi vse potrebno za ustanovitev merosodnega urada v Škofji Loki. Pri tem je treba vedeti, da merosodni urad napreduje, res pa je, da sredstva še niso zbrana. Gostilničarsko združje je votiralo v to vrhu vse svoje čisti dobiček od lanskega letnega jubilejne pririditve. Tehnice so kupile, občina pa je določila prostor pri klavnic, kjer bo merosodni urad lahko delal. Str. 100 so predvideni na okrog 35.000 din. računajo pa tudi na podporo drugih korporacij. Ako bi bil vsak klic za-

man, potem bodo posegli člani združenja po samopomoči in bodo v skrajni zadregi plačevali največ do dne 2. od potončnega hektolitra pijače v fond za merosodni urad. Merosodni urad je potreben. Zdal morajo ljudje v Ljubljano ali v Kranj, v bodoče bi lahko opravili cementiranje kar v Škofji Loki. Gostilničarji so govorili tudi o izpremembah na trošarini za vino, o konferencah v Beogradu in še o marsičem, kar pa spada v notranji delokrog stanu.

Pri volitvah so nastale nekatere važne izpremembe. Z obžalovanjem je sprejela skupščina vest, da dosedanjí predsednik, ki je vodil združenje preko dveh decenijev, odlaga svoje mesto. Skupščina je Ivanu Kavčiču izrekla odkrito priznanje in zahvalo, nakar se je odbor konstituiral takole: predsedstvo je prevzel znani restavater na Škofjeloškem kolodvoru Anton Hafner, ki je bil izvoljen soglasno, podpredsednik je Thaler Marjan iz Zelenikov, ki je poleg Lotriča tudi zastopnik Selške doline, tajnik je ostal Kavčič Jože, blagajnik je Igor Guzelj, na novo sta vstopila v odbor Janko Galjot iz Škofje Loke in Jurče Gosar iz Stare Loke, v odboru sta tudi Matevž Zihnerl in Poljanec Janez.

Vzorno delo kranjske podružnice SPD

Letos bo 38 letnica zgraditve Prešernove koče na Stolu

Kranj, 25. februarja

V četrtlet zvečer se je vršil v posvetovanici narodnega doma občni zbor podružnice SPD, ki bi zaslužil večjo pozornost članstva, saj so se zapet obravnavale važne stvari za planinstvo v delokrogu kranjske podružnice. Pozitivnovalni predsednik podružnice g. Rojce je po uvodnih formalnostih toplo pozdravil vse navzoče zlasti pa preds. občine g. Česnja in pozneje še g. Pučnika, delegata glavnega odbora SPD v Ljubljani. Podrobno je razčlenil vse delo podružnice v preteklem letu, zlasti še delo okoli novozgrajene Valvazorjevega doma. Obenem je kot vester poznavalec podružnične zgodovine opomnil prisotne, da bo v letošnjem letu poteklo 30 let odkar je bila zgrajena na pobudo in s pozitivnovalnostjo g. ginn. dir. v p. Antona Zupana Prešernova koča na Stolu. Potrebno bo, da se 30letnica dostojno proslavi, obenem pa bodo tudi planinci ob 140letnici rojstva velikega pesnika proslavili njegovo delo, v čast katerega so že čne 31. julija 1910. otvorili in imenovali kočo na Stolu. Predsednik je podal name-

sto odsotnega tajnika tudi njegovo poročilo, ki je kazalo razgibano delovanje, številno dopisovanje, zvišanje članstva, ki znaša sedaj 329 članov. Obenem je poročilo omenjalo, da je na »Planinski vestnik« naročenih 28% članov in da bi bilo treba s primerno propagando število naročnikov dvigniti.

Vzorno je bila vodena tudi finančna stran, ki kljub velikim investicijam za planinska zavetišča, markacije in druge priprave, ki naj služijo turistom, ni preobtežila podružnice ali ji začasnoma onemogočila prispevati dovoljne zneske za nujne tekoče potrebe. Tudi posojilo, ki se je najelo za gradbo »Valvazorjevega doma« se redno odplačuje. Blagajnik g. Kožman in gospodar g. Koršič sta poročala o denarnem prometu, in je znašal nad 480.000 din. Letos je obiskalo »Valvazorjev dom« 2.184 gostov, denarni promet pa je znašal nad 94.000 din. »Prešernova koča«, je obiskalo 1049 turistov, promet pa je znašal okroglo 24.000 din. Število obiskovalcev je bilo, ugotovljeno po vpisih knjigi, ki pa ni veren dokaz števila posetnikov,

Zborovanje koroških borcev

Slovenjgradec, 21. februarja.

Nedeljski občni zbor Legije koroških borcev, ki so s svojimi dejanji že pred 20 leti jemali hrabrost borcev za našo severno mejo. V prostorih Narodnega doma se je zbralo nad 120 bivših borcev, ki so z največjim zanimanjem in navdušenjem sledili izčrpnim izjavam delegata glavnega odbora iz Ljubljane g. Pirca. Občni zbor je vodil predsednik g. dr. Maks Pohar, ki je v svojem poročilu predvsem poudaril potrebo trdne nacionalne zavesti, ki mora navdajati v teh časih vse koroške borce, ki so s svojimi dejanji že pred 20 leti dokazali, da so branitelji naših severnih mej. Opozarjal je na razne ljudi, ki so v minulem letu ob raznih prilikah hoteli naše ljudstvo begati z neresničnimi vestmi, kakor tudi s slikanjem boljših razmer drugod ter so hoteli s tem sejati med naše ljudi nezadovoljstvo in slabotno narodno zavest našega obmejnega prebivalstva. Pozval je koroške borce, naj bodo oni tudi sedaj v teh časih kakor pred 20 leti branilci naših severnih mej ter naj ne pušče nikogar, ki bi rušil njihovo delo in žrtve onih, ki so izkravali na bojiščih Koroške in žrtvovali vse za naše obmejne

Daniel Lesueur

Krinka ljubezni

Roman

Presenečeni mladenič je zardel. Nekaj časa je okleval, potem je pa odgovoril: — Bauchtet... Firmin Bauchtet. — Ali si iz našega kraja? — Ne, iz Corzeze. — In hočeš ostati v Bretagni? — Ne, gospod, vpoklican sem k vojakom drugam. — Torej bi rad zopet prišel nazaj? — Moral bom hočeš noč domov na nabor. Markiz ga je premeril s poveljujočim pogledom, ki bi bil prestrašil še tako pogumnega človeka, kaj šele tega mladiča. Okrogel otroški fantov obraz je zardel v zadregi pod belim prahom, ki ga je pokrival. — Ali bi hotel zaslužiti tisoč frankov, prijatelj? — Tisoč frankov? — je vzkliknil zidar presenečeno. — Da, in sicer za to, da izgovoriš nekaj besed, potem pa pojdeš, kamor se ti bo zahotelo in se nikoli več ne vrneš.

— Zares? — je jecjal mladi delavec. — Čuj, ali si ti našel to šatuljo v stenski votlini? — Ne, moj tovariš. — Škoda. Ali nisi delal ti pred njim? — Da, ostrgal sem celo ves ta kamen in če bi mi bilo prišlo na misel izkopati ga iz stene, bi bil jaz našel šatuljo.

— Dobro, tvoj tovariš je bil zunaj in mešal je malto. Lahko bi bil torej položil šatuljo v to odprtino, recimo, da bi se bil norčeval iz njega. Ali je bilo to možno? Razumeš?

Limousaneec ni bil neumen. Malo je pomislil, potem je pa odgovoril:

— Možno? Možno je že, toda potem bi morala biti za tem kamnom odprtina.

Valcor se je nasmehnil.

— Prebrisan fant si in prav takega potrebujem. Za to odprtino se nikar ne brigaj. Gre za to, da potolažimo bolno damo, a ženske se ne brigajo za malenkosti, če žele, da bi jih prepričali. Pazi dobro, fant, in videl boš, da zahtevam od tebe nekaj zelo enostavnega.

Markiz je naučil potem mladega delavca, kako naj igra vlogo, ki jo je bil poenostavil, kar se je dalo. Prepričal se je, da res ne zahteva od njega ničesar, razen nedolžne laži, ki pa ne more imeti zanj nobenih neprijetnih posledic. Končno se je pa poslovil od njega, rekoč: Torej čez dvajset minut, kaj ne? In ko ti potem naročim, da me spremi v mojo sobo, pojdeš po svojih obljubljenih tisoč frankov.

Ko je odšel markiz de Valcor iz knjižnice, je ostal mladi delavec kakor omamljen. Ubogal ga je ne samo zaradi bogate nagrade, ki jo je mogel tako lahko zaslužiti. Četudi bi bila nagrada manjša ali če bi sploh ne bilo, bi bil Firmin Bauchtet z veseljem izpolnil povelje tega velikega gospoda, ki je govoril z njim tako prijazno in prepričevalno. Njegov globoko učinkujoči glas, njegove jasne besede in miren, toda poveljujoči pogled se mu je bil zarezal v dušo neverjetno sugestivno.

Mladi zidar je čakal, da je minilo na urniku v sosedni sobi dvajset minut. Mučila ga je nestrpnost. Ni mogel verjeti, da bi se mogle take sanje izpolniti.

Ko je minil določen čas, je jel begati po hodnikih in iskati slugo. Obrnil se je na prvega, ki ga je srečal, in vprašal ga je:

— Ali bi mogel govoriti z gospodom markizom? Sluga je premeril z očmi njegovo belo bluzo in zaprašeno postavo.

— Z gospodom markizom? Kaj ti pride na misel! Ta bi bila lepa, motiti ga zavoljo takega capina.

— Prosim vas... prosim vas... gre za zelo važno stvar.

Zidar je silil vanj, bil je res ves razburjen deloma zaradi vloge, ki jo je igral, deloma od strahu, da je ne bo mogel igrati do konca. Presenečeni sluga je odšel končno iskat svojega gospoda.

Markiz de Valcor je bil v sobi svoje žene.

Čim je vstopil, je takoj spoznal, da bo nekaj iluzije brž izletilo ubogo srce, ki je bilo prelahko, da bi moglo gledati resnici v obraz. Sicer pa resnica...

bila je amo v njegovih rokah. Zakaj bi ne nadomestil krute laži slučajno s svojo lastno lažjo? Resnica! Pri tej besedi se je ta mož nasmehnil. Bil je pod dvomem nasme, v katerem se je skrivala pod strašnim ponosom globoka žalost.

Laurence, ki se je bila zdramila iz svoje dolge omedlevice, pa je bila še bolj izčrpana, kakor če bi ji otekala njena kri iz mnogih ran, je še vedno ležala na divanu. Komornica, ki ji je stregla, je bila odšla videč, da prihaja markiz.

Renaud je primaknil stolček k mizi. Sedel je tako, da je malone klečal, potem je pa prijel ubogo ženo za roko.

— Vi torej, — je dejal s svojim možatim in mehkim glasom, ki je laskal. se prilizoval in zazibljaj, — vi, moja draga, ste mogli domnevati na podlagi tako grobe sleparije, da sem brezčasten oče in mož in da sem se spozabil do pravih zločinov?

— Nekakšen, čeprav zaničljiv mir je govoril iz teh oči. Tudi trdnjega človeka bi bili presenetili.

— Sleparije?... Ta strašna pisma? — je zajecjajala Laurence.

— Niste jih čitali, ubožica, takoj ste izgubili glavo. Pripravim vas do tega, da jih prečitaste, vrstico za vrstico. Potem pa spoznate za protislovja in ničevost vseh teh čenč. Povejte mi iskreno, ali ste prečitali vsa pisma?

— Ne, nisem jih prečitala, — je odgovorila drhte. Zrla je nanj in zdaj, ko je bila že več ur v polni dnevni svetlobi in njegovi vse obvladujoči navzočnosti, so obledela grozote, ki jih je preživela ponoči.